

QƏZƏL TOPLUSU

Dördüncü dəftər

Muğan

- Muğan müəllim, mənim-çin olduqca sevindiricidir ki, on ilə yaxındır sizinlə tanışlıq iftixarını qazanmışam və məni könüldaş kimi qəbul etdiyinizə görə ürəkdən minnətdaram və bu sirdaşlığa yüksək səviyyədə qiymət verirəm, demək: neçə il bundan qabaq sizin poeziya və ədəbiyyata əlaqəli duyğu –

düşüncə və evyalarınızı məktublaşdırmaq qərarına gəldim və mənim bu günkü müraciətim sizə həmin istəkdən asılıdır. İndi isə rica edirəm mümkünəsə məni sorğularımla birgə qəbul edin.

- Hətmən - siz fikir qardaşım olduqda fikrinizi alqışlayıram.

S- öncədən doğum yerinizdən və habelə öz soy - boyunuzdan söz açmağınızı istərdim.

C- Mən özümü yalnız bir yerə və bir yurda bağlı bilməyirəm, mən varlığımı yerdən qabaq göylərə borclu bilirəm. Bizim həyatımızda günəşin və ay-ulduzların, habelə başqa görüntülərin təsiri eyni bir həqiqətdir, mən bu gerçək yasaları dana bilmədən, özümü bütün kainatdan bilirəm. Ki zərrədən tutdu kəhkəşanlara qədər hamısına ürəkdən sevgi bəsləyirəm. Tutaq ki, yaşadığımız planet doğum evim və bu ölkə isə müqəddəs ocağımdır ancaq: bu ocaqdan da kiçik bir ocağa sığmamaq istəməyirəm.

Atam, günəş

anam, açın

yer kürəsi yurdumdursa

yaşayıram, tam eşq-çin.

S- Doğum il – günüzlə əlaqəli nə demək istədiniz?

C- Doğum il – günümü aydınlatmaq çətindir, şayəd milyonlar il bundan qabaq! Bəlkə də milyardlar ildən

asılıyam, ancaq bu qalıbda yer tutmağım və bu qalıbda şəkil almağım, miladi təqvimində 1948/10/02 ilinə qayıdır ancaq bununla belə 1986/01/17 il-günü, həyatımda dönüşlü nöqtə olduğuna görə, mənə doğum il-günümdür.

S- Yuxarıda verdiyimiz izahlardan, belə anlaşılır ki sizin yaradıcılığınız zaman hesabı ilə iki bölgüyə bölünməlidir, ... elədirsə, artıq bilgi verdiyinizlə bizi daha razı salacaqsınız.

C- Elədir..... mən on üç yaşımdan, bəlkə də on yaşımdan və bəlkə də anam demişkən dil açandan təntənəli sözlərlə maraqlanmışam, anam deyərdi ki dil açan çağlarında, səninlə baş-baş qoyardım və səni acıq tutardı belə deyərdin [əstəğfirollah-və bi bətollah] və beləcə gülüşərdik, amma mənim yadımda olan beşinci kilasında oxuduğum quran cildində yazdığım belədir:

Aqıl ze dəri-meykədə birun şod o begorixt

Nadan be təmə`kari xod ruz o şəb əfzud

Demək, min üç yüz əlli altıyadək dörd kitablıq nəzm, ki üçünü ana dilində və birisini fars dilində toplamışdım və o kitablarda ki sözlər bütünlükdə inhisarı olduğuna görə öz əlimlə aradan apardım, ki siz o kitablara görüb və o şərlərdən oxumuşdunuz və sonralar yazdığım əsərlərin çoxunda ki bəlkə bu günədək on beş min beytdən artıq olurdu və onlarda

da şerdən çox şüara yaxınlaşmışdım... vaxtilə aradan getməyinə şahid olubsunuz.

Ancaq, o təcrübələrdən sonra deməliyəm bu günədək saxladığım əsərlər, buna dəlil deyil ki onları şer tanıyıram, bəlkə ömrümün çeşidli çağlarından bir para, faktlardır ki onları yalnız gələcək-çin göstərməkdən ötrü saxlamışam - bildiyiniz kimi, mən ədəbiyyat dünyasında, şairlikdən artıq şer tanımağa bacarıqlıyam və adətən bir şerşünas, şer yaratmaqdan çətinlik şəkər, ki mən bu çətinliyə bəzən özümü, istər - istəməz təslim görürəm. Demək bir çox əsərləri sonralar da aradan qaldırmağım son inamıma bağlı olub və bəzən də bir para şeri saxlamağım vasvasılıq və bəyənməzlik hissimi ayaqlamaqdır.

S- Demək sizin ədəbiyyat aləminə ikinci dönə başqa əsaslarla dönüşünüz 1986-nci ildən başlanır?

C- Əlbəttə bu dönüş üçün düzgün bir nöqtə ola bilməz və hər dönüşə tarix nəzərə almaq əsasən mümkün deyil ancaq o tarix çox nəzərdən mənim -çin çevriliş ili və mübarək dönərgədir.

S- Sizin fikrinizlə şer nə deməkdir və şeri necə tərif etmək olar

C- bu günədək dünyada ədəbiyyat alimləri şerdən minlər tərif veriblər ki o təriflər bir birinin mükəmməli olaraq

birlikdə (atıfə ilə idrakın təlqihindən yaranan xəyalı, şerin anası bilmişlər ki həmin dünya, şairdə yarandıqca şer doğulur) nəhayətdə şer, duyğulu xəyalın törənişindən ibarətdir. Ancaq bu sahədə mənimdə şerdən aldığım təcrübələrdən təcziyəm belə ola bilər.

[Şer şairin təbiətindən doğulmuş təəssürlü və həyəcanlı xüsusi duyğulardır ki şair onun-çün ümumiyyət verməklə onu dərk və ləms mərhələsinə yetirir]... əlbəttə şer təblər istəklərinin dilmancı olduqda, şur və şüurun bir birində oturmağından varlıq tapıb və nəhayətdə eşqə yetişir, o dur ki şerin qüvvətli ya qüdrətsiz olmağı şairinin şur və şüur şüalarına və nəticədə xəyal və eşqinin qüdrətinə bağlı olur.

Demək, bağlı bir fikirdən geniş xəyal və gücsüz xəyaldan güclü cəzəbə və eşqsiz təbdən şüalı əsər tələb etmək yersizdir. Ancaq yaradıcılıq sahəsində şairin mə'nəvi eşqə, geniş xəyala və böyük fikrə mühit olmağı birinci və əsas şərt və zehni təcrübələrindən və şairanə zövq və istə'dadından faydalanmağı, ikinci şərt və bəyan aləmində iqtidar sahibi olmaq və habelə şer sənətlərinə a'lim olmağı üçüncü şərt ola bilər.

S- Yaxşı oldu ki siz burada mənim bir sorğuma, şerin güclü-gücsüz olduğuna dair gözəl cavab verdiiniz bir sualımda

bu olsun ki ümumiyyətdə qüdrətli şer nə xüsusiyyətə malikdir və hansı şairlərdən elə şerləri ummaq olar?

C- Qüdrətli şer üç xüsusiyyətə (səmi`- bəsəri- mə`nayı) nöqtələrə malik olan bədi` yaradıcılıqdır.

- Mümkün olarmı? Bu cümləni açasınız.

- Əlbəttə..... şer oxunan halda musiqi kəlamlarında iç sənətləri o qədər qüdrətli ola bilməli dir ki eşidənin qulağını yormağa, bəlkə də o şeri daha eşitməyə maraq göstərə o şe`r səmi` baxımla güclü, və əyər o şe`rdə təsvirlər o qədər canlı ola bilsə ki oxucunu özündə gəzdirə və incəliklərini, tərənnümlərini, dəhşətlərini, pərdə-pərdə; oxucunun gözlərindən sovuşdura bəsəri; və mə`na baxımı ilə qat-qat tə`birlərə, təfsirlərə və təlmihlərə malik ola bilsə mə`nayı şer ola bilər...

Ancaq, şer zamanının dərki olduqda, onda özünə qalarğılıq boyası ala bilər ki, xəyal təşbəhlərinin gözəllik və ləzzət qüdrəti gücü olduqda böyük düşüncəyə və bədi` ifadəyə malik ola və o şairlər qələmlər ilə ömür ləmhəsini əbədiyyət okeanına calaq vurmuşlar ki ağır çalışqanlığa, böyük düşüncəyə sahib olublar. Ona görə ədəbiyyatda bir şair, görünməz işlərə əl apara bilər ki hissi-fikri və biologiyanın hasılı özününkü olduqda, öz dünya görkü və uzun

görklüyünün təsirində, zaman ötdükcə fikrindən doğrduqları da yerində əyləşib və tarixdə hüzur tapar.

- Bu gün, elektron əsri ən böyük nailiyyətlərinə çatmaqdadır, hal bu ki biz hələ də keçmişimizlə yaşayırıq, bizim ədəbiyyatımız elektron əsrinin barlı çağında hələ körpə bir ləpə kimi dalğalanmaqdadır və bu bir haldır ki qabaqcıl cəmiyyətlərin ədəbi hərəkətləri böyük dalğalara çevrilib və zamanı ilə bərabər qabağa gedir... biz bir uzun səfillikdən sonra, bu gün özümüzə ağır bir görəv daşmalıyıq. Biz, mübhəm fotonik əsrinə yaxınlaşdıqca yerləşimizə sürət bağışlayıb, real fikir ilə və dərin düşüncə ilə və sınımaz iradə ilə dünya şairləri ilə birgə yollanmalıyıq.

S- Görürük ki siz həm klassik həm azad şer deyirsiniz. Bu təzadlı yollara necə baxmağınızı və hansını bir-birindən üstün tutmağınızı bilmək istəyirəm.

C- Mən klassik heca vəznini şerin anası bilirəm və onu şer dünyasında bir dərvazaya və əruz səpkini bir şəhərə və azad şeri də bir ölkəyə bənzətmək istəyirəm ki heç birinin yollarını bir-biri ilə təzadda görməyirəm bəlkə müvazi və yardımçı yollardır. Ancaq ölkəni şəhərə və şəhəri dərvazaya sığdırmaq mümkün deyil.

S- Bu ki siz azad şeri əruz şerindən üstün tutursunuz və bir çox qüdrətli və bədi` formalarında qəzəl səviyyəsində də

şerlərinizə şahidlik ki özünüz demişkən sərbəstlik izlərini onlarda görürük.

C- Məncə, bədi` söz hər qalibdə olsa tazadır. Mən, mə`naya qafiyədən və təntənədən çox əlaqə göstərirəm inamım var ki şerdə qafiyə-rədif əsiri deyiləm və onlara görə şer təbi`mi özü ilə sürmür, bəlkə sözlərə yardımcı olub onları daha canlandırır... mən azad şeri klassik şeri kimi təntənəyə-iç mənəli qafiyələrə və digər köhnə ya təza bəzəklərə müqəyyəd bilmirəm, əyər bu gün fikrin və süjetin genişliyi və sözün əzəməti qalib qəbul etməməkdən qalibləri sındırmaq qərarına gəlmişdir buna dəlil deyil biz heca və ya əruz qalibinə sığan sözləri də azad yazaraq... Məncə azad söz deməyi və ya rəvai mövzuları klassik səpkilərində, əyər nəzim adlandırırıq, sərbəst şerində söz sahibini nazim də tanımamalıyıq... amma verdiyiniz sorğu cavabında deməliyəm, qəzəl; klassik elminin üstün hünəri və həmişəlik diri pədidəsidir ki bu günədək, dümüyə düşməyib və çənbərli "dəvərəni" hərəkətlərdən çox, süudi cərəyanına şahidlik belə ki bu əsrdə qərb və şərq dünyalarında özünə yer açmaqla gözəlliklərini gözə çəkməkdədir və mən bu inamdayam ki nə qədər eşq insanlar içində hökumət eləyir, gözəl ifadəli qəzəldə başlarda tac kimi duracaqdır çünki şairin birinci risaləti həyatın gözəlliklərini gözə çəkməklə insanları

göyçəkliklərə, eşqə, məhəbbətə, fikrə, mə'naya və nəhayətdə qalarqılığa çağırıb və baxışları daha gözəlliklərdə rəyalaşdırıb və barlandırmaqdır ki bu risaləni qəzəl bu günədək gözəl ifadə etmişdir və əminəm ki gələcəklərdə yenə bir para dəyişikliklərlə və yeni-yeni, bər-bəzəklərlə ədəbiyyatımızda üstünlük daşıyacaqdır.

S- Muğan müəllim, siz verdiyiniz xüsusiyyətlərə malik olan şer, xas bir qurup üçün anlaşılır və elə ona görə də təbiidir ki, bütün insanlar içində bir ölçüdə tə'sir buraxmayacaq, siz bu fikir çərçivəsində nə demək istərdiniz?

C- Aydınır ki cəmiyyətdə, hamının fikri bir ölçüdə deyil ona görə üstün fikirlər içində, üstün şerlər yer açıb və tə'sir bağışlaya bilər və onun əksinə, a'di xalq içərisində a'di şerlərin rolu ola bilər..... Hər halda, şer axımlar içindən axıb durulduqca onun hərəkəti və tə'siri cəmiyyət içində o qədərdir ki bəzən onu qeyb dünyasına bağlı bilib və vəhydən sonra onu ilham adlandırmışlar ki mənzur bu qüvvələrin bir-birinə artıq bağlılığını yetirməkdir... o dur səmavi kitablarda, şerin təyid və ya təkzib olmağı, onun yüksək səviyyədə nüfuzundan söz açmaqdır...

S- Bu gün keçmiş şairlərin şeri ilə yaşamağa necə baxırsınız?
Sizin fikrizcə onlarla yaşamalırıq mı ?

C- Keçmişdə risalə daşıyan, şüur, əxlaq, ürfan, elm və eşq şairlərimizin fikri bu günün fikri ilə diridirsə unutmamalıyıq, biz onların ülvî fikirlərini alqışlayıb və onlardan qabağa keçməliyik, çünki onların qələmləri ilə yaşamaq, qədəmləri ilə yaşamaqdır... və ölümlər ilə yaşamaq bu günün şə'nində deyil... düzdür ki əsrlər süzgəcindən keçib və minlər şairlər içindən tarixdə fərdiyyət tapan şairlər, bizim-çin adı ilə və yadı ilə möhtərəmdir, ancaq, keçmişin şairi keçmişinkidir..... Baxın! Doqquz yüz il bundan qabaq yaşayan böyük dahi şairimiz, Gəncəli Nizaminin eşqə baxımı və eşqdən şairanə və hikmətanə tə'biri o qədər bədi` və qüdrətlidir ki əsrlərdən sonra hələ də təzəliyini qoruyubdur, əminəm ki dünyalar durduqca bu şer ədəbiyyat dünyasında günəş kimi parlayacaqdır.

[düşüncə üzrə fikir etsən əzəldən

yaranış eşqlə durmuş təməldən

əyər göy eşqdən, azad olurdu

haçaq? Yer bir belə abad olurdu

çəkimdən başqa iş yox təblərdə

həkimlər, eşq onu adlır nəzərdə

cahandır eşq, yoxsa zərqsazlıq

oyunlardan savaydır eşqbazlıq]

S- Şerin tərifində, şurla şüurun bir-birində oturmağından söhbət apardınız və bir cür təlqih tə'bir etdiniz, indi isə mən başqa bir sualı belə soruşum ki, aya bu təlqih yalnız şer yaranan zamanlar, şairin içində doğulur, yoxsa elə a'di zamanlara da ayid olur, və əsas o halətə bir ad demək olarmı?

C- O təlqihin sürəkli olub olmamağı, şairin təbi'nin çəkiminə bağlı ola bilər ki, o cəzəbə nə qədər güclü olsa o qədər şer bədi` və qalarğı olar, bəzən qüdrətli təbi'n doğduğu əsər bütünlükdə o qədər yetkin ola bilər ki heç bir misra və bəlkə heç bir kəlmə də o şerin heykəlində yersiz bir üzv kimi görünməz, hətta bir kəlməni dəyişib və ya yerbəyer eləməklə şerin tamamilə nəbzi bir-birə dəyər, amma gücsüz təbdən doğulan şerin təkcə bəzən misralarında bədi` bir işarantılar gözə çarpa bilər...

Məncə, şüur və şur təlqihindən doğulan işarantı və ruhani hallarına keçmişdə ilham demişlər.

S- Sizin fikrinizcə bir şair ömründə nə qədər şerə malik ola bilər?

C- O yalnız şairin təbi'ndən asılı olaraq onun ömrünün azlığına və ya çoxluğuna bağlı olur, şayəd yüzlər və minlər beyt və bəlkə də bir misra! Ancaq: deməliyəm ki, tarix bəzən bir beyt şer ilə bir nəfəri şair tanıtdırır və adını özü ilə birgə

yaşadır və bəzən də bir nəfəri minlər beytlə xatirələrdən çıxardır.

S- Söhbət nəzmdən getdi... mümkündürsə bununla əlaqədar, artıq bilgilər verin və siz, şerlə nəzmin üstünlük vəchlərini nədə görürsünüz? Və nəhayətdə bu danışıklardan sonra özünüz yaratdığınız "Sultan Savalan" poeması haqqında nəzəriniz nədir?

C- Öncə bir süjetin nəsrinə fikirləşib və sonra onu şer texniklərinin riayəti ilə ölçüb-biçib və halət verməyə nəzm demişlər, demək nəzmdə yalnız, şüur vəzifə daşıyır və nəticədə texnikdən o nəzmdə əsər olursa, şur və şüur təlqihindən doğulan və ləms olunan duyğu və bədi` işarantılardan iz görünməyir..... və amma, "Sultan Savalan" mənzuməsinə a`id danışığım elə bu sorğuda gedən nəzər ola bilər, o poemada verdiyim bilgilər, nəzm olaraq bir (Dairətül maarif)dir ki, əyər onlarla birgə rəbti beytləri o poemadan götürsəniz, qalan hissəsi nə həddə şer ilə yanaşmağı aydınlaşa bilər ki o hissə yalnız bir gecənin (1987/04/25) məhsulu olmuşdur.

.... deməliyəm o mə`lumat hissələri ədəbi dostlarım və qələmdaşlarımın tövsiyəsi ilə yazılmışdır ki burada ölməzinlər Ənvər və Pərişan-dan ad aparmağım yerli görünür.

S- Siz ədəbiyyat dünyasında otuz ildən artıq çalışqan bir şair kimi ölkəmizin gənc şairlərinə tapşırıqınız nə ola bilər?

C- Mən çox kiçik bir şairəm ki bu sahədə gənc şairlərimizə söz verə biləm... hələ də mən qələm sınayıram və yeriyrəm ki bir yerdə durmayım, ancaq; təcrübələrim bu nöqtələrə şahiddir ki:

1- Ədəbiyyata müqəddəs baxmaq və ona açıq fikir ilə sınımazın iradə ilə və hasarsız əqidə ilə yanaşmalıyıq.

2- yazdıqlarımıza və yaratdıqlarımıza, aldanmayıb, güvənməyib... və həmişə axtarışacağıq ki daha dolğun və üstün şerlər yaradaq.

3- Ömür boyu çalışacağıq ki şerdə hissi, fikri, bioloji hasıllarımız bədi` bir ifadə ilə daha da gözəllənsin və onun rutusunda yorulmayacağıq.

4- Şüar fəzasından kənar gəzib və yersiz təriflərə dil açmayacağıq və bu gündən artıq gələcəyin xəyalı ilə yaşayacağıq və gələcəyə söz verəcəyik.

5- şəxsi əqidələri və rüyaları şerdən uzaq saxlayıb və xüsusi istəkləri, kədərləri, arzuları, əyər ümumiləşdirə bilməsək özümüzünkü bilib ədəbiyyatımıza təhnil etməməliyik.

S- Son sorğumu belə başlayım ki, əsrlər boyu şairlərin gələcəyə nisbət olan hisslərini və baxışlarını şerlərinin

laybalayında oxuyanda belə anlaşılır ki, çoxları öz vücudunun böyük hissələrini və xoş günlərini və şirin xatirələrini keçmişində görüb və təhəssürlə geri dönüb baxmaqla onlardan yad edir. Hal bu ki bu hal sizin şerlərinizdə oxunmayır və şerlərinizin şəhadəticə, ümid və intizara artıq rəğbət göstərib və keçmişlərinə əlaqə bağlamayırsınız?

C- Biz yaşayışı gələcəkdə görməliyik, çünki keçmiş arzulamaq, qayıdış və gələcəyi dinləmək və həvəslərini ürəkdən bəsləmək və onun havası ilə uçmaq qalarğılıqdır və əminəm ki gələcək keçmişdən eyibsiz və daha kamal və xəllaqiyyətə yaxınlaşacaqdır. Tutaq ki bəzi hərəkətləri mənim zövqümə xoş gəlməyə, ki o günah mənim fikrimin qısalığına qayıdır, gələcək öz böyük addımları ilə daha kamallaşır və daha ilahiləşir...

Son cümləm bu ki ümidim vardır ədəbiyyat dünyasında, sadıq yolcu və yorulmaz xadim olmaqla ellər ürəyində yaşamağa ləyaqət tapa bilim.

.....çox məmnun.

.....yorulmayasınız.

Müsaibə aparan: Qafur Məlik

Gördüm yarı; dün, bir yarı peymanə də, mən də
sındırdım ürək ca`mını meyxanədə, mən də

verdikcə üzündən yana, çin-çin qara zülfü
yandı üzünün şəmiynə pərvanə də, mən də

pozdu halımı zülfünün aşuftəliyilə
damında əsir oldu onun şanə də, mən də

xərmən saçı bir cəmiy pərişan elədikdə
zəncirə çəkildi hamı divanədə, mən də

başlanmadı bir qeys ilə bərnəməsi eşqin
son tapmayacaqdır Muğan, əfsanə də; mən də

Can cövrü cana, cah o cəlaldan da şirindir
sözlənsə xəyalı- qalı, haldan da şirindir

ləzzətlidir eşq, əhlinə min bir qadasıyla
anlansa əyər, hicri; vüsaldan da şirindir

o boy-buxuna, etsə gicik haqlıdı rəna
hər hüsnüdə başdır, xəət o xaldan da; şirindir

açdıqca çiçək qonçalanır ballı dodaqlar
güldən gülüşü duzludu, baldan da şirindir

Məcnun eləyər Fərhadı, qarşında görünsə
əndamıda Leyladı, cəmalıdan da Şirindir

daddımsa oğurluqca yarın bal dodağından
eyb etmə həram olsa, hələldən da şirindir

aldıqca o süzgün baxışı könlümü, dağlar
ətfarı Muğan, körpə maraldan da şirindir

Güzgü kimi, kamalına heyrandır a`şiqin
pərvanə tək, camalına qurbandır a`şiqin

yazlan; ki yazda, bir gülüşündən xülasədir
nazlan; niyazlanırsa, pərişandır a`şiqin

gənc eylədikcə dərdini dövlət qazanmışam
o bir səbəblə, il günü virandır a`şiqin

qoysa dodaq, dodağına varlıq tapar Muğan
bir ömrdür o şövqlə ətşandır a`şiqin

Eşqin təriqi qorxulu, yol; piç o xəmlidir
hər kimsə söz verib onunçün dərd o qəmlidir

bax Fərhad! Ürək dağını dağda saxlamış
baxtı acıq satırsa, o Şiyrin sənəmlidir

eşqin, yonubdu daş ürəyində şamayılın
dərdin bir an unutmamış; Əsli, Kərəmlidir

fikrin qısaldıb ömrü uzun zahidin, qurur
baş əyməyibdir eşqə o, bəs ki mənəmlidir

doldur qədəhləri, dolanır ağrı bağıma
sa`qi, yubanma könlümü şad eylə qəmlidir

təhrik edən, qələm qaşı olmuşsa təbi`mi
mən bir ürək səhifəli o bir qələmlidir

mey camın, eşq dərdinə dərman sanır Muğan
məlhəm gətir əlində, ki könlü vərəmlidir

Açıbdı dil bu gecə; a`şıqanə, tar danışır
elə xəyal edirəm, göz önündə yar danışır

könül deyir bu nəva, onda; aşina səsidir
qoş ahını yoluna, sənə; zar-zar danışır

dəyn kimi telinə zəxmə, zəxm-i dil alışı
o sızlayan görəsən tar mı? Ya Qafar danışır

xəzan yeli xəzəl etmişsə ömrümün yazını
yenə də, mənə bu qışlaqda; şən bahar danışır

ürək tarıyla bu tar, bağlılıq salıb harada
bu dillənəndə, o da bunda aşikar danışır

o hankı cəzəbədi? Dilləndirir əlində simi
alır fəza səsini, cümlə ruzigar danışır

bu tarda ki nəfəs qoş həvəslə can səsini
nəvayi qudsidi! Varlıqda hər nə var danışır

Nəsimi tək; nə simi gördü bu Muğan nə tarı
nəsimi dəymiş, olub təbi` dağdar danışır

Görcək məni, qəriybə güman eylədin nədən
bir kəc baxışla, könlümü qan eylədin nədən

Rəhm etmədin o gözlərin; əsrək əsiyrinə
bağlı şikarı, oxla nişan eylədin nədən

oynatma qaşların dolanır ağrı bağrıma
məndən-məni belə nigaran eylədin nədən

can istədirsə, üstəlik etdim ürək ona
bu odlu-ahlı könlümü qan eylədin nədən

olmuşdu gül-çiçəkli bu yazdan Muğan bağı
güllər tağın dağınla xəzan eylədin nədən

Eşqində əl üzmüş Muğanın can ilə başdan
dərindən ayaqdan düşəni eyləmə başdan

bir göz yaşına gəldi güman, böylə rəvandır
ey ruh-i rəvanım, nə umursan gözü yaşdan

eşqin odunu göz yaşı axdıqca itildir
tökdüm odu, göz ya'sını gizləncə, yavaşdan

eşqin; bu ürəklər qaşına, göz tanınıbdır
hardan ayıra bilmək olar, gözləri qaşdan

dağlar halıma ağladı, saymazca sovuşdun
düşdükcə; düşündüm, ürəyin bərkdi daşdan

dərdin məni yorduqca barınnam öz içimdə
ancaq yenə əl çəkməyəm eşqində talaşdan

Ürəklər laləsi dağdan deyirsən al şəqaiqdir
yenə hər lalə öz eşqində-ilqarında sadıqdir

o süzgün gözləri süzgün salıbdırsa məni, məndən
nə isə dərdimin dərmanı bir bimar-i haziqdir

ayaqla; sarmışam göz, altına kölgən kimi məndə
səhi o sərvdən öyrəndiyim bir çox həqaiqdir

çox Üzra tələ`tin Ra'min salındır böhtə əndamın
o Leyla bənzərin Məcnunu minlər Veys o Vamiqdir

müğənni; bu şikəstə qəddimi, rast eylə nəğmənlə
ürəklər şuru ilə o sazın şuru mütabiqdir

usul-i zərbi beyza əllərinlə, dur əda' eylə
Muğanın təbi` o zərbin usulilə müvafiqdir

Vurulmuş a'hu baxış gözlərə, xutən gözəli
Edər Şirinliyinə şikvə, Kuhkən gözəli

Səhi o qa'mət-i A'zadən eylə adlanmış
edər sənin görüşün A'rezu, Yəmən gözəli

qiyasa sığmasa hüsnün,necə sığar kəlama
kamalının sözü!ay cümlə əncümən gözəli

əziz tut vətən övladını; Muğan, can tək
behişdən baş edib yurdunu vətən gözəli

Zülfündə dilək bəsləməyi şanədən öyrən
zənciyərə düçar olmağı diyvanədən öyrən

yan şam kimi; sən, zülməti yandır öz içində
eşqin oduna qonmağı pərvanədən öyrən

çək qahqaha mey tüngü kimi eşq ətəyində
canan dodağın öpməyi peymanədən öyrən

eşq üstə qəmabad elə can mülkünü da'im
zər qədrin əziz tutmağı viyranədən öyrən

vur kuy-i cinuna özünü, yat qapısında
bu şeyvəni məcnun kimi fərzanədən öyrən

hər bir yerə yetdikcə Muğan, söz sölə yardan
xoş rəsm olalı bu işi biyganədən öyrən

Görsəndi çün, təliə`-i iyzəd piyalada
oldu xülasə, kə`bə o mə`bəd piyalada

saqi dolandıran kimi əldə, qədəhləri
gördüm o sərvi-i na'zı açıb qəd, piyalada

bir an doğuldu can günəşi, şərq-i camdan
ağlı apardı, etdi müqəyyəd piyalada

bir cürə` badənin badına, getdi dövlətim
o cürə` yüzdə bir tapılar, səd piyalada

təzhib edən qələm qaşı peymanə sayfasın
(Bismillah) üstə, sankı çəkib məd piyalada

gülgünlüyü, verib şaraba yar dodaqları
tapmış odur ki nəşvəni sərməd piyalada

görcək Muğan cahan canını camda, oldu məst
ağlın uduzdu qaldı mürəddəd piyalada

Baxma a'yinəyə, heyran olar a'yinə sənə
bəsləyə bəllü məhəbbətlə, o da kiynə sənə

güzgü gördükcə özündə özünü, cəlvələnər
eləyə köksünü bir şövkəli gənciynə, sənə

şafağın mehrabı tək göz qoya gər qaşlarına
baş əyib səcdə edər, məscid-i a'diynə sənə

görsə hər kim üzünü; tez unudar öz-özünü
ay da iğmada qalar, baxsa hər a'yinə sənə!

hansı ceyran olar öz hüsnünə heyran, sənə tay
o iki tur da özündəndi, gərir siynə sənə

izn ver süzgün o gözlərdə, bir üzsün Muğanın
neçə ləhzə; nəzər et sən mənə, a'yinə sənə

Gözlərin istəmədi, şa'd edə bir na'şa'dı
göylərə çıxdı ürəklər səfinin fərya'dı

yarı can, quş kimi çırpınmadadır; xəstə ürək
neyləsin, ləlinin olmuş oda bir möta'dı

sal hüsurunla Şirinlik şuru, vurğunlar ara
etmə dağ-daşlar əsiyri, neçə min Fərha'dı

gəl nazınla bu ömürlər güzünü yazlandır
yox niyaz əhlinə naz eyləməyin iyra'dı

Muğanın camını bölmüşsə, xətin yeddi xətə
Bəsrədən şəhd-i ləbindir ayıran Bağda'dı

O başna döndüyüm qədi; rə`na'dı döqrusu
qurbani olduğum gözü, şəhla'dı doğrusu

əndamının tərəvətinə rəşk edir, bahar
güldükcə güllənir, daha ziba'dı doğrusu

gündən duru üzündə, qalib gündüzün gözü
o vəch ilə gözəlliyə mə`na'dı doğrusu

şiyrin xəyalda; şah sənəm olduqda, əslidə
-üzra baxışlar ilə, züleyxa'dı doğrusu

ləbnadi; aql qeysini məcnun edən gözəl
yoxsa o hüsn ilə belə, leyła'dı doğrusu

dinlə del almada, vari sonsuz məharəti
satmaqda nazla işvə, təvana'dı doğrusu

bir ömr dür özündə məni qarq edib gözü
göz ki deyənməyəm ona, dərya'dı doğrusu

Tur tək qoşa o zirvə verib başda, baş-başa
qurban kəsim, o siynəyə Siynadı doğrusu

bir an əyildi qaşları бүkdü Muğan qədin
sordum səbəb? Buyurdu müəmma'dı doğrusu!

Dedim o sərvdə, göyçək tənəsübə-tənə bax
çiyinlərə tökülən; xuşə-xuşə, xərmənə bax

iki cahana dərər, açsa qonça lə`li əyər
o yazlı-nazlı, becərmiş yanaqda, gülşənə bax

utandığından öz əmzik dodaqların dişlər
baxışda Məryəmə oxşar, o pak damənə bax

dedim: yarım-baharım, gül adın nədir, söylədi:
Məniyəm, dedim: eşqin əsiri Bijənə bax

məni şikar eləyib gözlərin, salib candan
inanmasan, ürəyimdə yanıqlı şivənə bax

o gözlərində qalan gözlərə, xatır saxla
gözün baxınca yerə; qalxızıb başın, mənə bax

dikib Muğan gözünə gözlərin apar canımı
qopar; qutar məni məndən, mən ilə bimənə bax

Min dərdə düşən könlümə, bir həm nəfəs olmaz
bir həm nəfəsim olsa da, min dərdə; bəs olmaz

olduqda vüsal, ayrılığın dərdinə dərman
çarəm nədi? O məlhəmədə dəstrəs olmaz

öz vurğununu Şah Sənəmin, sandı Qəryibə
qaş-gözlə dedi get, gül olan yerdə xəs olmaz

ruhum quşu sirdaşlıq edirsə, bu qəfəsdə
qəmlər yatağı, bir belə qəmli qəfəs olmaz

çatmaz nəvaya çatdı ürək, ney tək içindən
gördü bu gözəllikdə də bir sazda səs olmaz

bir gün bu həvəsdə, kam ala ağldan eşqim
bir haldayam indi, daha məndə həvəs olmaz

axdıqca Muğan köksünə göz yaş, Kürə döndü
görsən, bu axarlıqda deyərsən Ərəs olmaz

Can gedən gündən; gözü, Şiyrin tama'sadan qalıb
gözlərimdə kölgə bir, bir sərv-i ba'ladan qalıb

həsretindən siynədə həml eylərəm Siyna dağın
bilmirəm olmuş, ki siyması təcəlla'dan qalıb

yar qəmi, a'bad edən könlü, fələk viyran edir
sankı o bir boş qalıbdır, köhnə məva'dan qalıb

sevgi gövhərdirsə; mən üzgünçü, dərya meyxana
tapdığım inci mənimçin dərd o dərya'dan qalıb

ver ayaq, durduqca dursun eşqdən sa'qi, Muğan
tut əlin, əldən yapışmaq; pir o mövla'dan qalıb

Qoşuldu canla getdi çün ürək, qəm qaldı mən qaldım
damaqdan şənliyimdə küsdü, matəm qaldı mən qaldım

yazım göz oldu, soldu gülşənim, doldu gözümlə qanla
rəbi`im son günün soydu, məhərrəm qaldı mən qaldım

ucaldı ney kimi onsuz nəvalar, bənd-bəndimdən
axar yaşlar, yanar aqlarla töəm qaldı mən qaldım

nə aqlar dərdimə dərman qılar; indi, nə göz yaşlar
sağalmaz bir yarayla, bollu məlhəm qaldı mən qaldım

nə o, çəm-xəm olaydı ayrılıqdan, nə bu sonsuz qəm
o getdi, qatlanılmaz qamətım xəmə qaldı mən qaldım

nicat ummaz o kafər tellərindən, bir də bu könlüm
ümidim yə`s ilə, köksümdə bə'həm qaldı mən qaldım

çıxıb gözlərdə göstərdi özün, Nəxşəb kimi batdı
ışıqsız gözlərimdə sirri, mübhəm qaldı mən qaldım

bu gözlər Fərqədeyn oldu, sən ülkər, bir bu fərq ilə
böyük həsrət, fəra'qından; fəra'həm qaldı mən qaldım

elə üzdü Muğanı üzdə təsvir qönçəsi etdi
qırılmış, qol-budaqla, bir quru dəm qaldı mən qaldım

Satanda gözlərin eşq üstə na'z bir birinə
alib verirlər ağır imtiya'z bir birinə

bu eşq düşkününü söylə, gözləsin gözlər
o çoxlu, çəm-xəmi; satsınlar a'z bir birinə

mən ilə; qaş-göz ilə çox danışma, yox dözüümüm
tutaq ki, qaş-göz, edər əhli-ra'z; bir birinə

o boy-buxun, ki sənin vardı; görsə tubalar
baxa bilərmə? Olar sərfəra'z bir birinə!

salıbdı səcdəyə eşq əhlini qaşın, səf-səf
qaş atma yoxsa dəyər min namaz bir birinə

Muğanlar oldu o zülfün ucunda pöhrə vuran
xətərdir dəysə o zülf-i dira'z bir birinə

Gözlərin əsrək edib; şəhdi ləbin
nərgiz-i məst odur olmuş ləqəbin

tələ`tin heyran edər bədri, əyər
günəş üzdən üzülə zülf-i şəbin

sevinir gül, gülüşündən acalır!
yaz tərənnümdə ki, xoşdur tərəbin

hüsnün etməklə Züleyxaları mat
Yusif böhətə salıbdır ədəbin

A'təş açmaqdadır; eşqin ətəşi
vay əyər daşlana bir gün qəzəbin

vəslinin qövlünü ver, al canımı
işvə satmaqla can almaqsa dəbin

müstəhəbdirsə, can almaq sən-için
Muğana vacib elə müstəhəbin

Təfsir edəndə hüsnünü, mə`na gözəllənir
tə`bir edəndə qəməni, rəya gözəllənir

tərkihi çox sınır cana, hüsnün baharını
- etdikcə hər nə qədr tama'sa, gözəllənir

gül...gül, gülümsəyəndə gülür arzu gülşəni
rəvnəq tapır gözümdə bu dünya, gözəllənir

yazla qiyas olandı mı? Şənin-tərənnümü
bir haldakı solur o, bu amma gözəllənir

o qamətin qiyamı, qopardır qiyaməti
göyçək şamayılın, daha zibə gözəllənir

pir etdi eşq dərdi cavankən Muğanını
xoşdur, solubsa surəti; mə`na gözəllənir

Könül siymorğunu tutmaqdan ötrü nazənin gözlər
süzübdür qaşlar altında, onu etmiş kəmin gözlər

gözəl paylır şirinlik; duzlu-duzlu, dəmbədəm, cam-cam
deyirsən, çəm-xəmin, Leyladan öyrənmiş, şirin gözlər

durub oynur qələm qaşlarla birgə, məst-məstanə
böyük məşqə düşüb, sehr üstədir sehrafərin gözlər

yenə tutmuş döyüntü xəstə qəlbim, silkinir canım
görən iqrar edər, seydin şikar eylər yəqin; gözlər

necə gör sağ gözüylə sol gözü, birlikdə oynurlar
necə gör himləşib, da'im o gözlər; bir birin gözlər

nə hikmətdirmi, mən can üstə, can cananın alqışlar
deyir öz bildiyin eylə! Sənə min afərin, gözlər

mənə pirim Muğanım söyləmişdir kim sağından
sənin əldən alar a'ramını bir gün, həmin gözlər

Gecə-gündüz, ürəyim xoşdu xəya'lınla sən
dalıram heyrətə düşdükcə, kama'lınla sən

qoy könül bülbülü, səndən dil aç; sənlə uça
qonuşa güllü yanaqda, qoşa xa'lınla sən

məktəbim oldu xalın, dərsimi xəttindən alım
eşqimi kamil edim, xeyli məla'lınla sən

zövqümün zövrəqi axdıqca, xəyal dünyanda
üzürəm məndə o okanda, məqa'lınla sən

eşqdən hadis olur dünyada, sultanlığımız
xoşdu göyçəkliyimiz cəmi`, cama'lınla sən

Muğan öz kimliyini yalnız o eşq üstə tapıb
Ayrılıqda, yaşayır birgə vüsa'lınla sən

Ağlayanlar həsrətindən, Sər be-daranlardılar
dağlayanlar könlünü, hüsnündə heyranlardılar

çağlayanlar eşqini dillərdə, dilsizlərdilər
bağlayanlar zülfünə könlü, pərişanlardılar

kuyunun qurbanları, can üstə; cansızlardılar
can tapanlar bir nəfəslə, cümlə qurbanlardılar

kim içər o çeşmədən, artıq susuzluqdan yanar
su kənarında ölənlər, bir çox ətşanlardılar

eşq ilə can mülkünü, a'bad edən vurğunların
bir, yarım qəməzlə indi, xanə viyranlardılar

əl üzər candan, üzülməz o dodaqlardan Muğan
lə'linə can tapşıranlar, bir çox insanlardılar

Oldum qərib el içrə, haram var hara gedim
yadlar əlində, çoxda çaram var hara gedim

yalqızlığım ilə mən yanaşib xəlvət etmişəm
yardan sarı, ürəkdə yaram var hara gedim

əskilməz, əski dərdlərimin eşmə a'təşin
çıxmaz əyində köhnə qaram var, hara gedim

atlandı sel-su, qatladı sındırdı körpünü
qardaşlarımla axsar aram var hara gedim

çoxlar deyir Muğan, özünü vurma sel-suya
bağrında qeyrət adlı saram var hara gedim

Göz dikibsən nədən a'yinəyə, a'yinə sənə
olmusan xiyərə, sən a'yinəyə, a'yinə sənə

kimsə bilməz, nədi hikmət? Belə tə`sir qoyub
elə vəchülhəsən a'yinəyə, a'yinə sənə

necə sa'lim bu rəqa'bətədi ki, aydın-duru-saf,
göstərirsən bədən a'yinəyə, a'yinə sənə

sərv qəddin boy atar eyləyəər a'yinəni mat
baxasan min kərən a'yinəyə, a'yinə sənə

gözəlim, hüsnünə qiymət qoya bilməz qəzəlim
özün al-ver; səmən a'yinəyə, a'yinə sənə

öyrədirsən; hünər əhli bu Muğan tək, nə bilir!
sən məha'rətlə fənn a'yinəyə, a'yinə sənə?

Sənəm, mən o sənəm, sənsiz bu gün məndən əsər yoxdur
dedimsə mən, bu sözdə; səndən ayrı bir nəzər yoxdur

gözəllik paylayan gündən ka'malın, cümlə varlıqda
bütün mənsizlənilib mənlik, mən adlı bir nəfər yoxdur

səni bəklərsə göz, canlar gözündə gözlənilməz sən
nəzərdə o həzər sən ki, mən adlı müntəzər yoxdur

vüsalın çoxda rəhmətdir, fəraqın xoş vəsatətdir
məsirində bu seyrin, yoxluq ünvanlı səfər yoxdur

gələr bir gün Muğanda ayrılıqdan bir əsər qalmaz
görərsən mən varam sənlə, vəli məndən xəbər yoxdur

Söz-söhbəti axdıqca "əlif-bey" damarında
axtarmalıyıq axtarışın hey damarında

insan dediyin, xilqətə məlikdi vücudu
varlıq cərəyan tapmalıdır təy, damarında

ölməzliyə insanlıq adı, şən yaraşıqdır
sönməz işıqın, olmalıyıq hey damarında

"kollo mən ələyha fəən"a insan sığışar mı?
bir halda ki axmaqdadı hər şey damarında

insandı bütün kəşf o kamal tanrısı, hər gün
söz-söhbəti vardır hünərin, ney damarında

sağdıqca ömür ləhzələrin, sağ yenə könlüm!
duy ordibeheştin nəfəsin dey damarında

yetmiş sona fikr etmə Muğanın işi də'im
bəslənmədedir mövlərinin mey damarında

Elə qan ağla könlüm, yar saçında şanə dillənsin
elə yan eşq odunda sidq ilə pərvanə dillənsin

əyər köksündə istərsən ayaqlaşsın böyük bir gənc
abadlıqdan elə sovrul, dağıl viranə dillənsin

yetir əl, cami-keydindən üzülmə, düşmə lə`lindən
o qədr iç mey dilə gəlsin, daşıb piymanə dillənsin

böyük bir çillə tut, xumlar ayaq açsın aya'ğında
elə xəlvət edib üzləş, sənə meyxanə dillənsin

elə düş çöllərə veylan, elə gəz eşqi sərgərdan
ki qeys olsun sənə heyran, o tək divanə dillənsin

öz eşqinlə elə bağlaş, elə uğrunda tök, qan yaş
qoşub səs nalənə dağ-daş, bütün kaşanə dillənsin

elə çək ah, ah üstündən Muğan; yansın canın kökdən
üzül can tək tanışdan, eylə ki biganə dillənsin

Gəzəndən hüsnünün ba'ğın, olub a'yinə, a'yinə
utancından önündə bir gərənməz siynə, a'yinə

gözü a'yinənin bir an sataşsa əndamın görsə
tutar əsmə höyüldən səslənər a'yinə! A'yinə!

qaş atsan, aynanı göz vurmada bərqinlə dağlarsan
o hüsn ilə belə, saxlar ürəkdə kiynə, a'yinə

könül a'yinəsin, pardaqlayan köksündə sevgindir
ürəkdə bəsləyib eşqin, olub gənciyinə a'yinə

buyurdu xirqəyə düşcək gözü; pirim Muğan, xoşdur!
qalar rəvnəqdə geysə əyinə pəşmiynə a'yinə

Can, cana verdi muştuluq, şur şüura yollanır
sevgi sevindi; süzgüdən keçdi zühura yollanır

varlığa əl tapıbdı can, can deyə oynayır rəvan
siynə bə siynə, siynalar istəyi, tura yollanır

çıxdı sınaqlar üstünə yıxdı bütün sınırları
na'rı yaxıbdı zülməti eşq ilə nura yollanır

öz dəyişikliyin gəziş, məndə yarandı çevriliş
bizdə qopan qiyamətin nəfxəsi, sura yollanır

yum daha öz həvəs gözün, eşq ilə aç ürək gözün
duy zəfərin özün-sözün, şəninə surə yollanır

birlik ilə Muğan tapış; varlıq əlin, yapış-yapış
canan əlilə can tapan candı, hüzura yollanır

Çəkdim xəyalda nəqşini tə`biyrə sığmadı
min bir o hüsnünün biri təsviyərə sığmadı

bir t'arinin dedim açaram, mində bir xəmin
itdim çəmində, bir teli təhriyrə sığmadı

tapdım niyaz, açam nazənin bir kiçik razın
qaldım birinci kəlmədə, təfsiyərə sığmadı

sözsüz gəlib ürək səsə, səssiz sızıldayır
bu ney nəvası, nale-i-şəbgiyrə sığmadı

çəkdi oda könül evini aşiqanə eşq
yandı elə kül oldu ki, tə`miyrə sığmadı

can qurtaram çalışdım, aman tapmadım bir an
yanmaqdan ayrı bir çara tədbiyrə sığmadı

açmaz Muğan şikayətə dil, hikmətin bilər
eşqin cahanda heç işi, təqdiyrə sığmadı

Dərdin a'xır yoracaqdır məni, bir gün sanki
məni məndən edəcək cəbr ilə, sürgün sanki

ayrılıqdan ürəyin nayı, nəva üstə gəzir
çalır o, şur o əşiranda Humayun sanki

eşq dartınmada, dartılmağa səslir elini
bu dəyirməndə demək olmalıyıq un sanki

gedir eşqin Səmədi sel-suda boğsun Arazı
Arazanlıq gətirər ellərə Vurğun sanki

dağ-daşa, düşməyə Fərhad kimi yoxsa çıxarım
Qeys tək olmalıyam şəhərdə Məcnun, sanki

qaldı can nəqdim əlimdə dedi: piyrim, Muğanım
eşq bazarı kəsədləşmədə, məğbunsan ki!

Yoxula elə yuxumda, bir obaş oyanmasın
yerdən elə ayaqları dər, baş oyanmasın

söz ver elə gözünlə, qılışlar qınanmasın
süzdür elə xumar gözüünü, qaş; oyanmasın

köksümdə; közlü-köhnə-kalan, dərdi kül alıb
bir cür ara, olursa sənə faş; o, yanmasın

bir gün ürək taparsa səni, duyğu a'ləmi
məhşər olunca can deyər, ey kaş, oyanmasın

dərdinlə qorxulu gecələr xəlvət etmişəm
qan qusmuşam içimdə, ki göz yaş oyanmasın

bir gün Muğan məzarına çatsa ayaqların
saxla ürəkdə dərdini, baş daş, oyanmasın

O bimar gözlərində mübtəla, mən
dəva mən, tutiya tək bir şəfa, mən

minasında o eşqin; can, fədası
vəfa mən, sə`ydən oldum səfa, mən

nə cövr etdin, ürəkdən canla, aldım
riza mən, həm qəzadan müqtəza, mən

İç; nalə ilə dolmuş neyistan
nəva mən, binəva bir neynəva, mən

qonuşdum eşq ilə, yandıqca yandım
dayandım, olmadım bi e`tina, mən

açanda ibtida, söz intihadan
verib söz; ibtida mən, intiha mən

qəmində, çoxların bağrın qan etdi
dönüb dərdə vəli oldum bəla, mən

aç üzdən örtüyü, dindir Muğanı
sənaiy tək edim hüsnün səna, mən

Yorğun ürək, halıyla; xaya'lın çəkir gözə
aşıftə saçlarındakı ha'lın, çəkir gözə

sanma gileylidir ürəyim ayrılıq çəkir
hicran sözün deyirsə, vüsa'lın çəkir gözə

baxma yol üstə durmağıma, fikrə dalmışam
özləşmədə, içimdə, kamalın çəkir gözə

bir söz tapanmadan, sanıramsa üzün günəş
o bir vəsilədir ki camalın çəkir gözə

oxşatmada sipaha, o kipriklərin səfin
elcə o istia'rə, cəlalın çəkir gözə

mehrab şəkli almada qaşlar, qaşın görüb
bu xalq siddə üstə, hilalın çəkir gözə

sanma Muğan xətdir, o xalıyla oynamaq
xətt əhli bir təvaf ilə, xalın çəkir gözə

Təmkin elə dərdinlə; üsyan nədi, hey- hey- hey
bir tel tükün ağzında; küfran nədi, hey- hey- hey

ver ağlına şəxsiyyət, alsın sənə ülviyyət
soy ürfü başından gör ürfan nədi, hey- hey- hey

vəsl, əslidə mənlikdən bir fəsldi, bu əslin
duy hər anını candan; hicran nədi, hey- hey- hey

dur eşq ilə sahmanlaş, anlarda doğul anlaş
bu yolda pərişanlaş; saman nədi, hey- hey- hey

hər bir anı; min ayət, hər dərdi böyük ne`mət
ne`mətlərə çək həsrət, dərman nədi, hey- hey- hey

həllac tək "ənəlhəq" qə iqrar elə, iqrar et
tikrarına israr et kitman nədi, hey- hey- hey

Əttar kimi torpaqda qoy cismi sovuş ondan
gör piyr-i Muğanından fərman nədi, hey- hey- hey

Bir cəm` çahda! Ki o zenəxdan kiminkidir
məndə bu fikirdə; bu pərişan, kiminkidir

vardır sənin ki bir qoşa şimşək kəsər qaşın
qaşlar rəfində; səf-səf, o peykan kiminkidir

keçdim yolunda candan, ürəkdən keçən kimi
məndən soruşma birdə canım, can kiminkidir

yaz rozəsi, yanaqlarına gül şabaş edir
ay şanlı rizvanım, o gülüstan kiminkidir

lə`lin xəzərdi; xizrədə zülmətdə, şən həyat
zülmət kimindi, çeşmə-i heyvan kiminkidir

gəzdir piyalə gözləri, süzdür dodaq meyin
sat na'znını görək, daha dövrən kiminkidir

öz eşq məktəbində Muğan, bir mürid dir
kimdir muradı gör, vəli ünvan kiminkidir

Bir hüsnünün ki pərtovy minlər sita'rədir
bilməm günəş üzüylə necə mahpa'rədir

qoy dağ-dağ üstə çəksin, o xəzra xəziynəsi
könlüm evin çirağan edən, bir şəra'rədir

salmaqda fitnə, sahir- i mahirsə gözləri
gör fitnəni yatırtmada, qaşlar nə ka'rədir

onlarla can quşum qonuşub, söz; alır-verir
ancaq; gözüm görən aralıqda, işa'rədir

süzgün baxışlarından, ürək ha'lın al xəbər
nəbzi nizamdan çıxadan, bir nəza'rədir

tə`rifə sığmadan Muğanın təbini yorur
yoxsa günəş lə ay, arada istia'rədir

Eşqin qərarı lə söz açıb iqrar verdik
öncə ürəyi dağdar edib dildara verdik

nəqş olmada bir heyretə, a'yinəyə çöndük
aydın camalın cəlvəsini, divara verdik

ibham içimizdən sovuşarsa, yer edənməz
söz bir olalı, can gözünü əsrara verdik

bir son çağı Mənsur əyər sər be dar olmuş
biz eşqə qabaqcıl tanınıb sər, dara verdik

eşqində sifirlər sanına keçmədə yalnız
durduq o əlif qəd qabağında, qara verdik

xəlvət edibən oldu Muğan piyr-i xərabat
əmr etdi: əlində nə varın ver yara, verdik

O lə'lə dodağın yetirən sa'ğəri neylir

Başın ayağında itirən tən, səri neylir

bir baxmada oxlar o kamanlardakı, oxlar

şimşək kəsər o qaşlarla xəncəri neylir

bir halqadır o zülfə, pərişan bu fağırlar

bu cəmə` ki yox qəsrde yer, qeysəri neylir

sözsüz bu sönüklərlə sınıqlar sığışan yer

yardan sarı xəlvətsəradır minbəri neylir

insan dediyin hər biri bir cənnətə malik

varlıq bulağından su içən kövsəri neylir

an sahibiyik, anlamayan sığmaz o anda

[gündən arı-aydan duru] söz, münkəri neylir

eşq aşubu bir ləhzə kəsilmir içimizdən

dünyası qiyamət qoparan, məhşəri neylir

sorma bu kamal dünyasının elçisi kimdir

hər tək tək bir salik olan rəhbəri neylir

pir oldu Muğan eşq səmasında əzizim

bir can ki mədar içrə üzür mehvəri neylir

Hüsnündə fikr uyursa, cama'lın danışdırır
nəqşində lal olursa, xəya'lın danışdırır

şərh etməyə məqa'lını, bir kəlmə tapmıram
mən itmişəm özümdə kama'lın danışdırır

çoxdan yorubdu təbi`, əsir eyləmiş; xətin
yalnız o danəsiz quşu, xa'lın danışdırır

səndən söz açmağım bilirəm xam xəya'ldır
neylim bu dilsizi, o maha'lın danışdırır

mehra'b şəkli qamətim almaqda haqlıdır
bu tərz ilə o taq-i hila'lın danışdırır

həzryan deyər bu fikrimi az qısna divara
əks olmusan canımda, misa'lın danışdırır

dərd əhlinin Muğan nə işi qalmaqal ilə
öz a'ləmində qal, səni ha'lın danışdırır

Yazda solmuş ürək öz küz gülünü; kəm-kəm, açır
alaraq yaz gülüşündən həvəsin; nəm-nəm, açır

qəm düyünlənmiş, olub bağlı düyüncək ürəyim
gül ki hər dəm gülüşün qəmli ürəkdən qəm açır

göz yaşım çoxda ürək dərdinə dərman sanılır
eşq şəmşiri açan bir yaranı, məlhəm açır

ürəyin sandığı eşqin ulu gənciynəsidir
onu sevgi açarı yalnız olur məhrəm açır

nəfəsin sal canıma nəfsimi paklandırırsın
bu tutulmuş ürəyi qussədən açsa, dəm açır

doyur o canlı gülüşlərlə böyük varlığını
o gülüşlərlə, mənimdə ürəyim bahəm açır

başla qənzən meyini doldur ürəklər camına
ki boşaldıqca ürək qəmdən, ayaq; çəm-xəm, açır

gözünün bir bucağında yaşasa, bəsdə Muğan
bax ki hər an baxışın, məndə böyük a'ləm açır

Sinə səf sındıran kirpiklərə a'mac edən vardır
bu yolda öz əlilə səbr evin ta'rac edən vardır

nə çox siynə sərilməmiş sevgi səhrasında siynaya
Kəlimlər sinəsin eşq atəşində, sac edən vardır

nə çox siddiq ki dustaq saxlamış hüsnü zinəxdanda
nə çox ba'zar əsiyrin eşqinə möhtac edən vardır

mənə baxma, o varlıq çeşməsindən bir nişan tapdım
dənizlər seyr edib, mə'nalara me`rac edən vardır

Nəsimi hər kimə dəydi o eşqin, çıxdı cildindən
dar üstə eşqinin Mənsurunu Həllac edən vardır

aman almışsa piyrindən Muğan, keçmiş cavanlıqdan
xiracsız çoxların meyخانədən ixrac edən vardır

O ay üzün işığından salıbdı halə piyalə
açıbdı heyretə ağzın dalıb xəyalə piyalə

gülümsəyəndə dəyir mövcü, mey sevincdən oynur
dolur olur o gülüşlərlə; halə-halə, piyalə

baxıb dodaqlarına rəngini alıb o bulaqdan
görən deyir, nə gözəl gör açıbdı lalə piyalə

o lə`ldən süzülən şəft, açanda söz kamalından
yazar gözəlliyinin şərhinə, risalə piyalə

piyala məst-könül məst-sayfa məst -qələm məst
qəzəlsəralıq edir mənə o qəzalə piyalə

nəcə piyalə necə saxlasın o şəfti-şara'bi
yaxınlaşanda demək sındırar şəlalə, piyalə

ayaq tutub dolan ay sa'qi, meylə doldur aya'ğı
ki eyləyib mənə piyrim Muğan həvalə piyalə

doyur mənə elə meydən ki duymayım qəmi dəmdən
yetir əlin mənə pey-pey, içim; piyalə- piyalə

Lütf et bu pərişanə pəri, şanəni boşla
sər zülfünü xal üstə; dami-danəni, boşla

yadlar sənə verməzlər ürək, qaşların oynad
yar səflərini, yar deyə; biganəni boşla

süzgün baxışınla səhərim, sehrini başla
əfsun gözünü sal işə, əfsanəni boşla

gəl sevgilər əyləncəsinin rəvnəqin artır
payla işığın el ara, kaşanəni boşla

tök şəfti- şarabi, o dodaqlar çanağından
boşdur bu ürəklər camı, peymanəni boşla

canlar sənə vurğundur əyər, sən kimə a'siq?
can qibləmiz ol; Kə'bəni bütخانəni boşla

sən muğbəçə;sən muğla Muğan- sən mey ilə cam
bu piyrə xərabat elə meyxanəni boşla

Qa'fil mənəm o yoxsa hüsurunda gizlənib
bənzərdə o günəşdi ki nurunda gizlənib

"ərni" demə; qopar özünü "lən tərani"dən
aydın baxışal gör onu, turunda gizlənib

şur üstə söz açım necə hüsnündən ay qələm
tam şe`rdir kamalı, şüurunda gizlənib

göylərdə eşq Davudunun gəzmə ləhnini
axtar o ləhni tap ki Zəburunda gizlənib

yaz tək hər an bir anla yanaş, şən həyat doğur
o anı tap ki anlar üburunda gizlənib

gül nəfxəsi açın üzünə açdı varlığı
duy varlığını, gör necə surunda gizlənib

bir rəşhəsi çətin sığa şə`rhə Muğan, sağın!
Hali-məqalı; eşq-i qəyurunda gizlənib

Ca'nan o cür ki göz qabağında kürək çəkir
bilmirmi? Öz dalınca o saysız ürək çəkir

atdıqca asta-asta, yatırdır çiyinlərin
fıkr eylərəm bilərzik ağırlır, bilək çəkir

bir baxmada salır tora, bəndə çəkir sora
öz közlü cəzbəsilə o gözdən dilək çəkir

gözlər yaşıyla çün sulanır hey yarın yolu
daməngir olmasın odu, tez-tez əmək çəkir

ilham verir o gözləri süzdür şirin-şirin
hüsnün, xəyal hicləmə hər an bəzək çəkir

tək-tək, apar ürəkləri; çək-çək, kürəkləri
xalislərin bədəldən ayırsın, məhək çəkir

ayrı gözəllə sanki riqabətdədir bu yar
tökmüş Muğanları dalısınca kömək çəkir

Cala can baydama ca'na, o mübarək gülüşü
boşlayıb bir birinə qoşmağıla, çək gülüşü

dodağın yaylağını, nazlı yazım aç üzümə
ruhumun məzrəəsində dolanıb ək gülüşü

qoş sevincim a, gözəllər sonası, o gülüşə
ürəyindən al-apar barı, sona dək gülüşü

dalğalanır o dəniz gözlərini sevgin ilə
yanağın sahilinə mayıl edib, çək gülüşü

məni haldan hala sal, al ürəyimdən qalımı
sanma bəsdir, yenə də asdır o əsrək gülüşü

o gülüşlər yerə sığmaz, necə sığsın canıma
aç göyə ağzını, çək göylərə göyçək gülüşü

gözəlim, min bir o hüsnü necə duysun, qəzəlim
halbuki hər iki dünyaya dəyər, tək gülüşü

ay aman gör nə yaman saldı dözümdən Muğanı
ağ buxaqlı ala göz, bir sarı birçək gülüşü

Dərdin canımı çulqadı bu təndə xəbərsiz
yandı ürəyim atəşinə, məndə xəbərsiz

gördükcə pərişanlıq alır çevrəmi, andım
çoxdan çəkilibdir ürəyim bəndə, xəbərsiz

vəslin həvəsilə səni duyduqca xəyalda
naçar açaram qol gəzərəm səndə xəbərsiz

ver tellərini bir yana bəxtim üzü gülsün
parlaq günəşi qoyma qala çəndə xəbərsiz

eşqin yaşadandır səni məndə, məni səndə
ancaq yaşaram heyf ola mən, səndə xəbərsiz

saymazcasına keçmə Muğanın göz önündən
vicdanın açar cövrünə pərvəndə xəbərsiz

Lə`lin görəli, can ləb-i cananədə qoyduq
dağ üstə dağın, çox dil-i divanədə qoyduq

şan-şan ürəyi, zülfünə sargac edən olduq
tel-tel tökülən tellərini, şanədə qoyduq

çəkdik yana yar zülfünü aydın camalından
da'mın vəli cəmiyyət üçün, danədə qoyduq

kefləndik, elə əynimizi çulqadı şövqü
durdun təkini dərd ilə peymanədə qoyduq

sındıq, vəli tilsimləri sındırdıq eşikdən
iç adətini məntiq-i ruzanədə qoyduq

və`z etmə ki tə`sir eləməz a`şiqə, vaiz
biz xəlvətilər, xirqəni xumxanədə qoyduq

sübhə dək, ayıqlar səfinə; sübhə nə lazım
sərsəcdəni bütədən sarı, bütəxanədə qoyduq

ibhamları əfsar eləyib başlara taxma
biz; sən görən əfsərləri, əfsanədə qoyduq

yox sən kimi mənsəblə Muğan nisbəti; bir gör,
sən ömrü nədə, biz onu aya nədə qoyduq

Qəmi bir olsa ürəklərdə, ahda-nalədə birdir
dağı min olsa yanıq siynələrdə, lalədə birdir

səs, ayrı olsada hər tarda-sazda, pərdədə, ayrı
ürək gözüylə qiyas olsa, sözdə-nalədə birdir

halında qal, səni səslər yol ayrımında yoranmaz
dayanma ax ki sözü, jalədə-şəlalədə birdir

hamı qoy öz çıxarında o hüsnün örpəyin açsın
söz ayrı olsada; ünvan, bütün məqalədə birdir

sələdə birdi nidadə, düadə birdi nəvadə
qəzəldə birdi, gözəllikdə bir, qəzalədə birdir

qədəhlər ayırdısa, dürdü ayrı-dərdidə ayrı
şirin şamayılı ancaq, bütün piyalədə birdir

yorunca fikrini aç zikrə dil, Muğan ürəyində
bu tərh o şərhdəki, rəsmdə- risalədə birdir

Qaşların tağına etməklə tamaşa bir ömür
bismini məddini can eylədi mənə bir ömür

hüsnü Soryanı dilində necə təfsi`rə sığar
İbri xəttində xəti oldu müəmma bir ömür

o həyat çeşməsinə çatsa dodaq, əl üzməz
lə`lini öpməyə ləb təşnədi miyna bir ömür

can Kəlimüllahi, Tur üstədi görsün üzünü
eşq qafında qənaətdədi inqa bir ömür

qorxu tutmuş ürəyim düşsün o zülfüylə necə
başqa məcnunlarını eylədi rüsva bir ömür

cürət istir qonuşaq gözlərinin bəhri ilə
düyaraq, söyləmişik dalğalı dərya, bir ömür

qismət istir görüşək eşqilə, siyna-siyna
öz ürək istəyinə yetmədi Musa bir ömür

himmət istir xəyalilə bəzəyək xəlvət evin
sinədə dustaq edək dərdini amma bir ömür

ey qəza dönmə, dönənməz Muğan öz eşqindən
yarıma xa'tir, elə mənle müdara, bir ömür

Misalı yoxdu düşə bir misalıla dəyişik
nədən görəndə salır göz, mahalıla dəyişik

cəmil o əndama baxdıqca heyvətim çoxalır
düşür hər ə`zası gözdə, cəmalıla dəyişik

xalı xətilə qonuşmaqda, vəhdətə yetişib
o nöqtədən tuturam, xətti xalıla dəyişik

gözəlliyi yetişibdir tamam, kamala odur
düşür camalıda, handan kamalıla dəyişik

hal əhli qal o qiyamda, ki qamətin görələr
müdam odur salıram, halı; qalıla dəyişik

Muğançın əsldə, vəslilə fəsli bir sözdür
o dur fəraqını salmış vüsalıla dəyişik

Dərdindən olub şeyda ürəyim
şeyda ürəyim, şeyda ürəyim

hüsnün eləyir, heyranlarına
-heyranlığıla, mə`na ürəyim

bir damla dadıb, şəftin- şarabın
camlıqda, olub dərya ürəyim

eşqində dalıb, qan rəngi alıb
lə`lin görəli, miyna ürəyim

bax əhvalına, qoy öz halına
dağlardan olub, siyna ürəyim

sönməz oduna yandıqca durar
eşqində deməz haşa ürəyim

əsrək Muğanı hal üstə tanı
hər bir anı; bir dünya, ürəyim

Ca'nan dodağın öpcək, can söylədi baldır bu
doldurdu könül ca'mın, səsləndi nə haldır bu

göz gördü ürək aldı, çaş-baş ara, baş qaldı
gördükləri gerçəkdən, düzdür, ya xəyaldır bu

diqqətlə könül saldı, çün güzgüyə təsviyin
riqqətlə deyib heyran, birdən ki mahaldır bu

gəlcək adı çox adi, dər əyninə yer saldı
eşqim dedi, sın-tamsın bu fəsli, kamaldır bu

can üstə dedim eşqə, təmkin elə könlümlə
güldü dedi: hicrimdən bir şərhə, vüsaldır bu

al sa'qi əlindən cam, nuş eylə Muğan, sərxoş
görsün o həramılar, üşşəqa həlaldır bu

Camalın ciltvəsindən can, tən-i rəncur ilə oynur
ürəkdə-göz-bəbəkdə, hər biri bir cür ilə oynur

baxırsan hər yana aşıqlərin xoşdur səma ilə
deyir sənki, olar pərvanələrdir nur ilə oynur

dolandır dürdü sa'qi əynimizdə dərdi əyləşsin
şüur ilə bu gün şer əhli xoş bir şur ilə oynur

ürəklər siynələr içrə nasıl a'sudə yer tutsun
o siyna; ciltvə-ciltvə, ləm`ə-ləm`ə, tur ilə oynur

necə həllaclar ağzından "ənəlhəq" olmasın ca'rı
fəna da'rı, bəqadan ötrü bu mənsur ilə oynur

xərabat əhli eşqində, nəçün mən tək xərab olmaz
durub pirim Muğan bir yerdəki tənbur ilə oynur

Bir ömr, məqamında minbər kimi əyləşdik
bir ömr, qiyamında məhşər kimi əyləşdik

bir ömr, nəzərlərdə məcnun kimi yer saldıq
bir ömr, xəyallarda bəvər kimi əyləşdik

bir ömr, nəzər bazlıq-bir ömür, əsər sazlıq
bir ömr, elə özləşdik, mehvər kimi əyləşdik

çün mey kimi köhnəldik əyləncələrə gəldik
miyna kimi düz durduq, sa'ğər kimi əyləşdik

dillərdə olub əzbər, üzlərdə olub mənzər
canlar camına bənzər, dilbər kimi əyləşdik

amala dünən yetdik, bu rindi Muğan etdik
təbində bu gün bitdik, dəftər kimi əyləşdik

Eşqim məkana sığmaz, mə`nada la məkandır
şərhim bəyana sığmaz, hər hərfi bir cahandır

həm ruha gəlib oldum, həm cismə qalib oldum
bir cövhərəm bu camda, bu canda cavdandır

bir hadisəm açından, aslanmışam saçından
insan adım olursa, sicyəmdə kəhkəşandır

mən bir nişan oluşdan, qurtarmaz axtarışdan
hər bir sözüm qalarğı, hər bir anım nişandır

nurluqda haləyəm mən, neylikdə naləyəm mən
daşqın şəlaləyəm mən, kim mənliyim rəvandır

həm ayətəm vüsaldan, həm mümkünəm mahaldan
kim zat-i layəzaldan, sate`liyim əyandır

pirim Muğan demişkən sirrə bəqa mənəm-mən
həm batinim əyandır, həm zahirim nəhandır

Nə söz ver eşqin a'lına, nə ayrı bir qərar elə
nə sal qərardan aşiqin yolunda intizar elə

nə tök döş üstə xərməni, nə baxmağa çağır məni
nə fərz elə bu məhrəmi qəribə, dur fərar elə

nə vur gözü, nə tut özün, nə at başın, nə çək qaşın
nə tök üzə o göz yaşın, bu qəlbi dağdar elə

həvəslə sal nəfəs dolan mənim xəzanlı çağımı
xəzəlli-çənli, bağımı bəhanə et; bahar elə

gəl eşqimin qəzəlliyi, gözəllərin gözəlliyi
həyatımı, əzəlliyn meylə, xoş xumar elə

kəmənd ilə kaman, sənin-əsir ilə aman, sənin
zəmin, sənin-zaman, sənin-şəhid ilə-şikar elə

o siynə üstə tur, sənin-bu siynada tənur, sənin
gəl atəş ilə nur ara, hüzurun aşikar elə

könül evi xərabatın, xərabatımda meratın
özün kəramat ayatın, Muğanda ixtiyar elə

Əyləş, a'va; yerində əyləşsin
ləfz o mə`na yerində əyləşsin

bəlkə yatsın, qiyamət aşubu
hamı dünya yerində əyləşsin

nə qədər etsə xəlq, bəlvə qədin
xalq, haşa yerində əyləşsin

cismlərdə ravan, ravan sərvini
hansı tuba yerində əyləşsin

düşüb ardınca kölgə tək sürünür
dərd o dərya, yerində əyləşsin

bir nəzər sal, hüzur güzgüsünə
bol tamaşa yerində əyləşsin

qoca vaxtında ver nəmər Muğana
təb-i borna, yerində əyləşsin

Han eşq diyarında, hal ayrı-həva ayrı
zıkr ayırdı fikr ayrı, vəhy ayrı-nida ayrı

hal ayırdı-qal ayrı-xab ayrı-xəyal ayrı
raz ayrı-niyaz ayrı-ney ayrı- nəva ayrı

qəm ayrı-fərəh ayrı- mey ayrı-qədəh ayrı
elm ayrı-əməl ayrı-xət ayrı- xəta ayrı

yandır şüurun şəmin, artır dirilik cəmin
bir iddə pərişançın, rah ayrı-rəha ayrı

nə mərv di-nər mərvə, yersiz düşəsən səhvə
bu eşq diyarında, səf ayrı-səfa ayrı

vəhmin cilovun boşla, fəhmin nişanın xoşla
öz varlığın alqışla, fan ayrı- fəna ayrı

insana deyən fani, fani görüb ünvanı
eşqin yoxu qurbanı, mən ayrı-mina ayrı

qəflət oduna yanma, öz kimliyini danma
boş sözlərə aldanma, dərd ayrı-dava ayrı

axtar özünü axtar, tap; göylərə fikrin sar
bu sən Muğanım, bu dar, fərz ayrı- fəza ayrı

Xoş söhbətidik, bəhanə olduq
əfsun olunub fisanə olduq

neylərdə, nəva kimi döyündük
sazlar telinə, tərənə olduq

düşdük dilə, gah dodaqda gəzdik
can mülkünə, gah rəvanə olduq

otraq elədik ürəklər içrə
qəmlər oxuna nişanə olduq

sər-siynədə ah ilə qonuşduq
möhnətlərə a`sitanə olduq

solduq, yenə eşqi ilə dolduq
olduqda xəzan, xəzanə olduq

gəncyinə edib vücudu, eşqə
dövlət ola, cavidanə olduq

eşqin qafına Muğan, yetişdik
siymorğa o damda danə olduq

Biz məscidi tərk etdik meyخانədə özləşdik
çün qa`libi sındırdıq, peymanədə özləşdik

biz, bir para hal olduq, hal olmada lal olduq
çıxdıq elə yadlardan, əfsanədə özləşdik

çox əldə ayaq olduq, çox gözdə çırağ olduq
eşq ilə ayaq olduq, kaşanədə özləşdik

biz, xanə xarab etdik, çox nəqşi bər ab etdik
biz kə`bə təvaf etdik, bütخانədə özləşdik

zülfində qərar aldığımız, o lə`lə nəzər saldıq
yaquta dönüb, daldığımız viyranədə özləşdik

pirlikdə cavanlaşdıq, muğluqda Muğanlaşdıq
məstanə o gözlərdə, məstanədə özləşdik

Qaldır qədəhin qaldır; məstanəlik et, hey-hey
öz ömrünə qiymət ver rindanəlik et, hey-hey

qoy sevgi aşılıb daşsın, tutsun bütün ə`zanı
dəmlər ara duy a`nı, divanəlik et, hey-hey

artıq ola gəncinə, canan qəminə siynə
aydınlaşa a`yinə, viyranəlik et, hey-hey

siymorğa tay ol səndə, eşqin yaşa qafında
o şəmi təvafında, pərvanəlik et, hey-hey

döz-döz, başa gəlməkdə, çün dürd yatar təkdə
yar lə`lini öpməkdə peymanəlik et, hey-hey

əndişələr üşşə`ğı, vəcdə gələ, ol sa`qi
kefləndirək afa`qı, meyxanəlik et, hey-hey

düşdükcə Muğan camla, hal üstə qalıb özləş
könlündə mənəmləklə, biganəlik et, hey-hey

Təbi`n quşu, qina`ət ilə açdı qafa yol
sə`y ilə saldı, xa`lınən üstə təvafa yol

sındıqca durdu, yardı axırda sınırları
açdı Nəsimi tək özü, bu e`tirafa yol

kim əysə qaş bu yolda, yarın təbi`nə dəyər
ömrü çatar başa, tapa bilməz o qafa yol

a`şiqlər icrə mən, hələ diltəng o ləng idim
mişkin xətin duyanları açmışdı nafa yol

az saliki o qafıda gördüm təvafıda
çoxlar yol üstə başlamış idi xilafa yol

zahid ki eşq sahəsinə qoymayıb ayaq
gör hansı yoldadır, onu etmiş kəlafə yol

yolsuz, yorubdu fikrini caydırmış aqlını
qəflətdədir vurur bu qədər ixtilafa yol

piyrin ayaq qoyan yerə, qoydun üzün Muğan
ba`is o dur, ki getmədin onsuz izafa yol

Sa`qi ehsan elə bu bər badə
doldurub ver mənə, digər badə

yanğılıqdan sala bilməz neçə cam
mərhamət qıl, mənə pey dər badə

qərq elə təşnəlik içrə içimi
məndə bir a`ləm açır, hər badə

¹ Diqqət üçün işlənər, çağdaş zamanda: gah, bəzən

doyurum nişvələrinlə canımı

bax ola eşqə bərabər badə

həyatı məndə salıb me`raca

eləyəndən mənə, bəvər badə

gör necə ibhamı məndən aparır

qoparır bir yeni məhşər badə

han bu an eşq mənəm, sevgi mənəm

badə sağərdisə, sağər badə

han bu an hal mənəm, qal mənəm

eşq dilbərdisə dilbər badə

han bu an kon², tapıb məndə məkan

eşq cövhərdisə cövhər badə

duy Muğanə meyinin e`cazını

məni pak etdi, mütəhhər badə

² Kon: varlıq, yer və göylərdə olan mövcudlar

Sən gül ol məndə bir həzar a`şiq
olmayım xar önündə, xar a`şiq

məniçin a`şikar elə özünü
at kəməndin, ola şikar a`şiq

elə qəmzənlə biniyaz, ürəyi
canın etsin sənə nisar a`şiq

aç o qaşlar düyünlərin üzdən
qəhrinə olmasın düçar a`şiq

vəslinin möhtacı deyil bir, mən
sənə bu eldi, bu diyar a`şiq

nə qədər həsrətində yaş töksün-
ağlasın ahlar içrə, zar a`şiq

nə qədər dərd əlində, can nəqdi
eləsin kuyun ixtiyar a`şiq

gəl gülüşlərdə aç Muğanlara yol
çəkməsin çoxlu intizar a`şiq

Cana gəldi can, bir qəm avə qəfəsdə
nədən razı olsun bu rüsva qəfəsdə

qinaət qəni qılsada təbi- ruhu
qalarmı rahatlıqla, ənqa qəfəsdə?!

nə lə`lim dönür ləfzə, ləffazlıq üstə
tapım, sar-saman mətnə, mə`na qəfəsdə

nə şöhrət götürdüm, şanımdan azalsın
nə qoydum yer etsin, təmənnə qəfəsdə

nə cisməm müqəyyəd olum ismə-rəsmə
edim nəqşimi, yaxşı iyfa qəfəsdə

mən o cövhərəm, bir bu qalıbdə calib
inamla inan, dursə dəryə qəfəsdə

mənim qiymətim öz yqiynimdə ca`rı
mənim hörmətim itmiş amma qəfəsdə

mənim dövlətim xərc olur öz içimdə
mənim qismətim yoxdur illə qəfəsdə

həyat çeşməsindən Muğan içdi, ancaq:
özün xizrə tay, vurmadı cə qəfəsdə

Nəhandır nəhadında, min can nəzərdə
əyandır bütün hüsnü hər an nəzərdə

nələr aydın olmuş nələr gizli qalmış
nələr pərdələnmiş pərişan nəzərdə

nə ləzzət ki yoxdur onun fərqişində
nə vüslət ki olmur nümayan nəzərdə

hüzuru gözəllik, zühuru qəzəllik
əbədlilik-əzəllik, ona an nəzərdə

o zərrə, o ümman, o vulkan, o okean
o ölkər, o keyvan, o insan nəzərdə

o birlikdə; mindir, laçıdır-açıdır
fəridir- pəridir, hər üryan nəzərdə

bəladır-bəladır-bəladır-bəladır
o canan- o canan- o canan, nəzərdə

Muğan gözlərində o, nardır- o, nurdur
Sənəmdir-Səməddir, odur can nəzərdə

Bir hübab olsamda, düzgün dolmuşam dalğa ilə
damlayam, ancaq riqabət saxlaram, dərya ilə

almışam eşqin cava`zın, dalmışam öz kölgəmə
salmışam bir zərrəlikdən, bağlılıq dünya ilə

sanma yoxmuşdum- dünənlərdə- kalanmış himmətim
nisbətim vardır dünənlər tək, bu gün fərda ilə

mən o peydayam, sərapa dolmuşam, penhan ilə
mən o penhanam ki təlqih olmuşam peyda ilə

tam vücudum zərrə-zərrə, varlığın şirazəsi
tar o pudum bağlılıqda qüdrət-i yekta ilə

tərhimin hər bəndi minlər şərhdən ayi`nədir
köksümün gənciynəsi məmlovdur mə`na ilə

sər mənəm, əfsər mənəm, qeysər mənəm, kövsər mənəm
o ila`həm ki qonuşmuş la ilə, illa ilə

tərpəniş məndə, yeriş məndə, gəliş məndən axar
lölöv olduqda aram yoxdur odur lala ilə

kim özündən oldu, oldu canla tən a`varəsi
kim özün duydu-düşündü, düşmədi siyna ilə

açma bundan çox sözü, qoy örtülü qalsın Muğan
təbi`ni xoşdur danışdırsan əyər iyma ilə

Könül miynası, bağlı mə`nadır eşqə
onun dərya dərdi, güvaradır eşqə

xəti, yeddi xəttə bölübdürsə, ca`mı
onun hər xəti yeddi dünyadır eşqə

...və hər dünya bir hüsnünün xidmətində
...və hər şəhri mə`nada, mə`vadır eşqə

könüllər Nizami ona Məxzən-əsrar
ürəklər məqamı müsəlladır eşqə

o mə`dən-o məxzən, məhəbbət oca`ğı
o məskən-oməmən, mütəkkadır eşqə

o dövlət- o sirət, yarın sültəsində
bu siynə-bu siyna, təcəlladır eşqə

əlimdən tutunca ayaqdan çəkir qəm
Muğandan göz olmaq təqazadır eşqə

O kəslər hüsurunda, ünvan tapıblar
olardır ki dəmlər ara, an tapıblar

itib özlərində, zühura yetiblər
bütün özlərin xanə viran tapıblar

çıxıb cilddən, eşqçin mətn olublar
verib sər olar, darda sa`man tapıblar

ədəmdən ədən doğrudub, baxmayıblar
-hər a`yinə, a`yinədə can tapıblar

qoyan xizrə heyvan suyun, e`tinəsiz
olardır, olar ab-i insan tapıblar

çətinlik çəkib, dərdi; dərman sanıblar
yəqini gümansızdan, asan tapıblar

ediblər tənə, üryan a`dət donundan
olar can uduzmaqla, canan tapıblar

Muğan, boşla sən xirqəni-xanqahı
Riya xoşlayanlardı nöqsan tapıblar

O dərya ürəklər ki mə`na tapıblar
o kəslərdi min bir müəmma tapıblar

vurub sel-suya, özlərindən olublar
alarkən cana dərdi, dərya tapıblar

huma tək durublar, səfalar səfində
qəna`ət qafından, təvəlla tapıblar

yanıblar könüldən ürək atəşində
günəş tək o təbdən təsəlla tapıblar

o görsənməzinlərdi, siynin turundan
-bu gün siynələrdə təcəlla tapıblar

olar, əyləşənlərdi gözlər rəfində
ki meygün dodaqlarda, səhba tapıblar

açarkən ağızdan, göhər ağnadıblar
sədəf tək böyük dürr-i lala tapıblar

olublar kamaldan müridlər muradı
Muğanlar ara şən-i vala tapıblar

Qaşın aç, qəzəhlər, qabağında gəzsin
fərəhlər-qədəhlər, dodağında gəzsin

bu təbi`n o, vəhşi; əzalı qəzalı
qəzəl halı tapsın sorağında gəzsin

söz açsın qələmlər, yazından-nazından
o çəm-xəmlərin, qol-budağında, gəzsin

üzün aç, nurun saç o şamın, bu cəmə`
şafağın duyanlar, yanağında gəzsin

duruxsunma, ax köksümə bir gülüşlük
susuzmuş dodaqlar, bulağında gəzsin

o lə`lin xumarı, düşüncə ayaqdan
o şəftin şərabı, ayağında gəzsin

cava`rında yer ver, Muğanlar dolansın
bu piyranəsərlər rəvağında gəzsin

Dünən səndən oldumsa, mənsizləyim mən
bu gün sənlə oldum, dünənsizləyim mən

dünən səndən oldum, dalım öz içimdə
bu gün sənlə oldum ki, tənsizləyim mən

yarıb sədləri çıxmışam, öz zeyimdən
cahanlaşmağıyla, vətənsizləyim mən

Nəsiymi kimi sığmıram cildə indi
soyulsun dərim, qoy kəfənsizləyim mən

vüsalla dəyişdim içimdə, fəraqın
o ləzzət yəqinində, zənsizləyim mən

haçan gözdən oldun, könül səndən olsun
haçan məndən oldun, ki sənsizləyim mən

dünən qutum oldu, sükutum-sübutum
bu günçün, bu gün boyda, dənsizləyim mən

ürək iclasında Muğan, kürsü tutmuş
ögey fikir ara, əncümənsizləyim mən

İstəyimlə dolanır baxt, haçan a`ləmdə
uçuram məndə, hünər əhli uçan a`ləmdə

qoş bu simlər nəfəsi üstə yatan, can səsinə
döyünərkən qaça, onlarda qaçan a`ləmdə

dəm qənimətdi gözün qurbanı əm,nəm-nəm onu
duyacaqsan bu anı, birdə haçan a`ləmdə

duyğu tərlənləri, teyrən eləyir gör nə sayaq!
seyrə çıxdıqca, bu simlərdə uçan a`ləmdə

ver könül eşqə, odur gün kimi zülmət qənimi
korluq olmaz, işığın çün o saçan a`ləmdə

hünər ilə necə gör, çulqadı heyvət Muğanı
uymuşam mən hələ də, "Behcət" açan a`ləmdə

Birdə gəl, gözlərimdə yaşlan get
sevgilər baydasında, daşlan get

susumuş bu dodaqlara sarı gəl
yenə də kəlmə-kəlmə, başlan get

vəsmə tək, qəməzlər qaşında yayıl
hüsnünün a`ləmində, boşlan get

birdə gəl, can evində, otraq et
muştuluq bağçasında xoşlan get

sənə könlümdə yer salıb, sevda
arzular kölgəsində, huşlan get

qoy açım dil, dua` qoşum yoluna
qulaq as, o dua`ya tuşlan get

bu xəra`bata, mey niyaz eləyib
Muğanın sa`ğərində, nuşlan get

Açmayır zövqüm quşu, şövq ilə çoxdan pər, nədən
təbi`nə bilməm nə dəymişdir, küsübdür hər nədən

eşq sürgün bir əbazər eyləmiş öz bi zərin
üz gözüm ondan sarı, zər rənginə bənzər nədən

yardım istərsəm şarabdan, qəm seli başdan aşar
mən onu içsəmdə, içməz dərdimi sağər nədən

eşqinə rəsta`xiz etdin könlümün siynasını
qopmasın hər an içimdə, bir böyük məhşər nədən

can dəyişməz bir an ilə, adəmin min illiyin
başlanışlar başlanıb ondan, o qafil hər nədən

nurunu qoy səndən alsın, varlığın dan güzgüsü
səndə zülmətlə qonuşsun, daim İsgəndər nədən

saxla sənə`n tək Muğan pirlikdə pak eşqin cavan
zülfünün xa`kı əsiyri, olmasın ka`fər nədən

Ürək movcunun çaylağında, axışlar
uca çalxanışlar, sürəkli çaxışlar

qələm şərhinin dərdi, dilsizliyimdir
ürək dərdinin şərhi, gizlin çatışlar

çalış ay qələm göz könül əsrarında
içimdə itib batmasın, axtarışlar

görüş özlüyünlə, qonuş sözlüyünlə
səni, məndə "enni ən əllah" tanışlar

gəlib köksümün göz neyistanlığında
tanışlıq verərsən, açar söz qamışlar

burax sameri sehrini, tut səfasın
ki hər fitnəyə səs qoşandır, gamışlar

uruc et, sovuş "sədrə tol montəha" dan
ki o nöqtədən başlanır başlanışlar

itib "qabə qəvseyn ədna" içində
bütün axtarışlar, bütün patlayışlar

əyər dür kimi qafiyəm şayigandır
söz əhli bu üzrü Muğançın bağışlar

A`təşəm-eşqəm, ətəşdən şöyləm inşadan keçir
dərdə dönmüş dəryayam, meylim bu ə`zadan keçir

mən xəlillik nisbətilə, sanmışam gülşən odu
yoxsa bu od məndə lay-lay, vayla veyladan keçir

mən kəlimlik hörmətilə "rəbbi ərni" söylürəm
yoxsa beyzavi əlimdir³, turda siynadan keçir

mən o kafər zülfə dil verməklə, iymən bəslirəm
küfr ilə iymən qonuşmuş, məndə dəryadan keçir

rövnəqim eşqimdədir, eşqim; həyatın cəzbəsi
sə`dlikdən eşqimin cəryanı əsmadan keçir

bu riyasət bir əmanətdir verilmiş təbi`mə
Müşefim⁴, Tövrət o İncil tək əvestadan keçir

tapşırıl eşqə Muğan, Səna`n kimi dön qeyddən
eşq ardınca sürün, çoxda kilsadan keçir

³ Beyzavi əl: ağ əl

⁴ Müshef: İbrahim peyğəmbərin kitabı

Eşqin; ilik-ilik, dolanar ma` edər məni
dərdin; damar-damar, dayanar ta`⁵ edər məni

qaçsamda öz özümdən, özümdə itən kimi
dərdin tapıb, başındakı sevda edər məni

təbi`m düşündən eşqin ilə, sənle özləşib
bir ömürdür, sənin kimi mə`na edər məni

sin-sin, canımda, mənliyi məndən qopar-apar
bir gün mənəmlik eyləsə rüsva edər məni

süzdür gözün, özün mənə söz ver közün kimi
o dalğalansa naz ilə, dərya edər məni

xərmən saçın pərişan olar, atma çiyinini
ammalı çağlarımda müəmma edər məni

qoysam dodaq dodaqlarına içkiləndirər
məhşər olunca meyzədə miyna edər məni

tikdi Muğan döşündə dağın, Sav-alan dağın
saçsan o Tu`ra nurunu Siyna edər məni

⁵ Ta`etmək: qatlamaq

Göz hər gözəlliyə sataşar; sankı, sən bilər
min hüsnünə gözəlliyi bir əncümən bilər

duyduqca can, gözəlliyinin mində, bir telin
könlün camında münəkis etməklə, tən bilər

ver hüsnünün kilasına yol, sənlə bu ürək
nə mənliyin dilə gətirəndir, nə mən bilər

öz kəndinin qəribidi, bir ömrdür bu can
yalnız o siynə mülkünü, doğma vətən bilər

qaş, na`zənin qabaqcılıdır; tökmə, qaş-qabaq
versə gözün icazə, o minlərcə fənn bilər

zülfün kimi, pərən-pərən etmə xəyalımı
mehrın günəş sanırsa o, qəhrin pərən⁶ bilər

ver muştuluq Muğanlara, yağdır vüsal sözün
mən papeyəm⁷, kömək gözün olsa bilən bilər

⁶ Pərvin, ülkər

Dərdinə daldım, duruldum sözlü közlər güzgüsündə
can vurulduqca oturdum, bağlı gözlər güzgüsündə

ürfana yol saldı me`racım, o əqsa gözlərindən
nur dənizləndi, can üzdükcə o közlər güzgüsündə

etdi təfsir eşqli mə`nanı dilsizlik dililə
çox deyilməz işlər aydınlaşdı, sözlər güzgüsündə

söyləməz-dinməz, məni qaynatdı mey tək öz xumunda
çün təmizləndim, əzizləndim dənizlər güzgüsündə

sankı ağrın ağrıları bir anda uçdu qış üzündən
can fərəhləndi yaşıllandıqca, gözlər güzgüsündə

var Muğanında qaranlıq bənd ilə dərbəndi ay şəms
saç üzün nurun, işıqlansın günəzlər güzgüsündə

Çoxda torpaq yerliyik, var arzumuz dağdan uca
o niyazlarla dayanlıq yerdə, torpaqdan uca

gözləri yorduqca; hüsnündə, edərkən fikri qərq
təb`lər iqrar edər; durmuş o, iğraqdan uca

könlümü hər kim ocaq qıldı, nar ilə nuruna
eşqinin şərqu ilə düşdü, uçdu işraqdan uca

qoy nəfəslər, zülfünü sürsün həyatın uğruna
can, azadlıq bayrağı bilməz o bayraqdan uca

can üfüqləndi yetişsin eşqinin damanına
itdi onda, hər qədər boylandı a`faqdan uca

kuyunun torpağı olduqda; o sərvın, boy-soyu
söz verib; dil açmışam təsbiyə, yarpaqdan uca

sin, böyüklük tap Muğan, duy əhl-i mənə qədrini
görməyibdir dünyada bir kimsə, alçaqdan uca

Yandırdığın ürək közümə, vur ətək yenə
nurunla, öz səməndərini na`ra çək yenə

can safisilə saflamışam dərdinin meyin
içdikcə içməyə həvəs etsin ürək yenə

gəl-gəl; dodaqların duzuna, vardı çox niyaz
səp-səp; qaşın vuran yara üstə, nəmək yenə

yaz gəldi gəlmədin, ala səndən tərənnümün
sənsiz açanmadı ürəyim, bir çiçək yenə

qoy sən gəlincə, dərdinə mərdanə qatlaşım
vur dağ, dağ üstə, dərdini köksümdə ək yenə

soyduq hicab pərdəsini sən deyən kimi
qoyma bir özgə, rəngə dönür bu ləçək yenə

qoy ləblərin niyaz eləsin, mey Muğanına
vəsl arzusuyla baş qata bir fəslədək yenə

Qanlar susuz-susuz, səni canlarda axtarır
canlar səfil-səfil, səni anlarda axtarır

hüsnün cahan-cahan, bürüyüb yerlə göyləri
a`şiqlərin cahanları, canlarda axtarır

səndən nə qafiləm, nə özümdən kənardasan
gör haradasan, söz əhli nişanlarda axtarır

bilməm nədən, ətəksiz o eşqi, kərən-kərən
bir cəm`, a`dət üzrə kəranlarda axtarır

varlıq hər an həyatını səndən bərat alır
daim odur hüsurunu anlarda axtarır

qoy təb`lər coşub daşa, o şerə əl tapa
zövq əhli şövqünü o bəyanlarda axtarır

daşlanır nisgillərim gözdən, enir dama`nıma
bu didərgin damlalar; bir-bir, yeriklir qa`nıma

qoy sürəkli bu bəlalar dərdi, yorsun kəndimi
qoymaram bir an yetişsin rəxnə öz iyma`nıma

istəyir könlüm ala qan bağrına, dərdin-qəmin
uğruma çıxsın ürək ancaq qənimdir ca`nıma

eşqlər dünyasıdır dünyam, bir an ayrılmaram
baxmaram onla müxalif axdığı cərya`nıma

mən baxışlar miynasından keflənən bir vurğunan
dünyalar durduqca durram, söykənərsəm şa`nıma

aç dodaqdan razlı na`zın, qaç Muğanın könlünə
bir gülüşlük səp təsəlli, əl yetir əla`nıma

Gözüm düşdü tovdan, çöküb çəndə qaldı
ürək gözdən axdı, düşüb bəndə, qaldı

sınıxdı gözümdə yetim zindəganlıq
yıxıldı-sıxıldı, bu daməndə qaldı

payızlandı ömrüm bahar afətilə
adıyla, yadı, qəmli gülşəndə qaldı

məni etdi nisgilliyin şərhı, dərdin
bütün tərhi aramışın, səndə qaldı

ürək çatladı, qatladı dərdi əyni
onun çarəsi bir o dilbəndə qaldı

Muğan gözlərində, Kürə döndü qan yaş
söz akəndə, fikri pərakəndə qaldı

Eşqə verdikcə könül dərdilə dəryalandıq
ətək açdıqca yıxıb sədləri dünyalandıq

duygular dalğalara çönmədə, daldıq-dolduq
oturub barlı baxışlarda, tamaşa`landıq

mən ətəş, səndə gülüş, eşqimiz a`təş arada
civələndikcə dil- -zərrədə geyalandıq

oldu lal-kar, bizi kor tə`bir edən təsvirlər
gördülər hər duru-saf, güzgüdə rəyalandıq

günəşin eşqinə, min rəşk ilə açmaqda ağız
dürr o gövhər axıdıb lölöv-i lalalandıq

bizdə bir ləhzə qərar tutmadı eşq ilə ətəş
hey pərişanlığı aşdıq yenə bəlvalandıq

düşdü fikr etmə çəkimdən, daha pır oldu Muğan
hər nəfəsdən dəm alarkən yenə şeydalandıq

Dağla tez-tez; bu tənə, diyvanəlikdən əl çəkim
başlayıb qurtar məni; biganəlikdən əl çəkim

yerdə yoxdursa yerim, yersizliyin qaytar mənə
laməkanlıq tapmada, əfsanəlikdən əl çəkim

can; bu torpaq qaydasından faydalanmaz, bayda tək
ver dənizlik xislətin peymanəlikdən əl çəkim

məqsədim; nura yetişməkdir, bu korluq çəkmədən
bir od üstə qoy məni, pərvanəlikdən əl çəkim

çoxda dərindən xərabam, can maraqlanmaqdadır
o deyil razı bir an, viyranəlikdən əl çəkim

iştiyaq işraqa yetmiş məndə, mən-sən, bilmirəm
sal Muğanlıqdan məni, rindanəlikdən əl çəkim

Kəndimdən əl üzdüm, qalanım özgəlik oldu
ancaq; ürəyim, başsız özümdən yəlik oldu

hər bir yola getdim əlini üzmədi məndən
şənlikdə qaçıb; qəmdə, qəmimlə şərik oldu

fironluq edərkən məni sındırdı içimdən
zülmət qənimi, mənlik əlində çəlik oldu

tapdım özümü eşq ətəyində o deyən tək
dağlar yenə, saysız dağıma üstəlik oldu

Dərdin davam edəndə, durur fikrimə dayaq
eşqin havar duranda, düşür dərd dən qabaq

ver izn; can yanıb yarana, sənə adlana
qürbət baxışlı, vurğununa göstər iştiaq

et varlığın təranəsi məndə, baharını
hüsnün təbərrik et məni gəzdir, dodaq-dodaq

Siddiq tək əzizliyi könlümdən almışam
baş getsə də ürəkdən odur kəsmərəm ayaq

sevda törd canımda, yetim can hüzuruna
sən şamil etdiyin qadaya, göstərim marağ

eşqin oduyla yandır içimdə, mənəmliyi
mənlik tapınca, qoyma sənə məndə bu ocaq

yetmiş əyər Muğan boyasızlıq məqamına
səndən üzülsə, yüz boyaya boy verər naçaq

Gəzdirdi yar əlində, peymanə, kefli-kefli
əldən ayağı saldı meyxanə, kefli-kefli

meyləndi zat o mə`ni, görsəndi gizli şə`ni
can, canla vurdu yə`ni peymanə, kefli-kefli

vəslin çırağı yandı, andım ki an bu andı
yandırdı qol-qanadın pərvanə, kefli-kefli

olduqca can duruldu, pak eşqinə vuruldu
öz cəlvəsində durdu məstanə, kefli-kefli

çoxlar dedi Muğanın zənciyirə çəkmək olmaz
əydi özü boyun bu divanə, kefli-kefli

Eşqinlə çevrilişdədi hər ləhzə bu açın⁸
vəslin müdaraçındısa, dərдин müdavaçın

qoy çırpına, kamalınıla dünyalar canı
hüsnün nizami iylə təkamüldədir açın

heyvət gölündə qərqi xalqın, bu fərqi ilə
mən salmışam gölə özümü, erməni xaçın

əmməkdəyik susuz-susuz, əlbət gözəlliyn
yer üstə mən, dənizdə balıq, göydə də laçın

bizdən; bir an əsirgəməyin, eşq dövlətin
öz yolların bu bağlılara bir bə bir, açın

susmuş əyər Muğan, ona dil ver dayanmasın
şövqünla tel bə tel darasın şe`rinin saçın

⁸ Göydə olanlar, kainat, açın

Çıpçalandır məni mey şəkli, nigar gəlmədedir
eşq xümxanəsinə; eşq, xumar gəlmədeddir

gəzdirin canlar ara, səbri tükənmiş ayağı
başlayın camları qaldırmağa, yar gəlmədedir

məni varlıq çağırır, vurmağa eşqin çaxırın
daha eşq əyninə qəm paltarı, dar gəlmədedir

kökləyin sazları, naz üstə niyazlıq gətirin
hal bu əyləncəyə, tənbur ilə tar gəlmədedir

sızlama-sızlama qəmdən sarı, sus yanğı ürək
həq deyən olsa, bəla sənə kənar gəlmədedir

sehhətin düşdü Muğan, gər qapılar daldasına
sal açar bəl var evindən sənə, çar gəlmədedir

Qoy camlarınızda daşlana sevgi, ürəklər ş`ad ola
qoy canlarınızda başlana, fərya`d ola- fərya`d ola

qoy fikrimizdən uğruna bir yol aç, mə`na tapaq
bir bir; bir el, Şi`rin - şirin, Şi`rin ola- Fərha`d ola

qəd açsa can peymanədə, canla yaxar meyxanədə
məcnun edər Leylanıda, divanəlikdən ya`d ola

kəşf olsa o üzdən hicab, eylər xərabatın xərab
eşq; əhlini eylər nida, viyran ola- aba`d ola

çarpaz od içrə çırpınar; tapsın ürək, mə`na yolun
eşqə əsir eylər özün, çox qüssədən a`zad ola

cürmün Muğan Mənsur tək faş eyləməkdir can sözün
tapşır dara baş, yoxsa yan; kül tək evin bər bad ola

Mə`nəvi mə`na

1995/05/22

Can tapdıq [əlif-ba]ların eşqində yazıldığ
biz mə`nəvi mə`naların eşqində yazıldığ

Yusif kimi məşhur elədik a`ləmə hüsni
Məcnun kimi Leylaların eşqində yazıldığ

ürfan bizə verməkdə yol əsrara qol açdıq
işraq ilə əşyaların eşqində yazıldığ

qaynardan odur salmayacaqdır bizi bu eşq
aşub ilə, səhbəların eşqində yazıldığ

can atmada, a`ləmlərə çatdıq o ətəkdə
bu elm ilə, dünyaların eşqində yazıldığ

anlarda tapıb can, elədik canları təsxir
tərgib ilə, fərdaların eşqində yazıldığ

bir damla var artırmaq ilə, varlıq əlilə
çöndük düərə, dəryaların eşqində yazıldığ

candan maya qoymaıdı Muğan, burda sədəf tək
biz lölöv-i lalaların eşqində yazıldığ

Mənimçin eşqinin dərdi-dağı, dərmandan artıqdır
o dərдин dövləti bu siynə içrə, candan artıqdır

mənim bağırmadakı dağlar, açar dil; dərd dən ağlar
ürək bir lalə olduqda, dağı nömandan artıqdır

calandır dərdi dərd üstən, qalandır dağı dağ üstən
əyər dərдин niyaz etsən mənə, ehsandan artıqdır

könül yandıqca; eşqində, ətəş bir ləhzə, yan durmaz
alovlandıqca məndə rayihi, reyhandan artıqdır

gül; ay azadlığın, sirri-həyatı-şə`ni-mera`tı
mənə, lə`lin şarabı çeşmə-i heyvandan artıqdır

qonuşdu sənsiz eşqinlə Muğan, bir parça dərd oldu
gözündən yağdığı yaş yağmuru, neysandan artıqdır

Qal hal üstündə, bu a`ləmdə xumar et özünü
vur muğanə meyi, bir barlı bahar et özünü

yaşa eksir kimi, olsanda paxır; eşqini duy
soy donu, çön qızıyla, kamil əyar et özünü

saya gəlmək diləsən, boşlama varlıq ətəyin
başla insanlığın eşqində, nisar et özünü

bəzəcan mülkünü tapşır əlini eşq əlinə
eşq dünyasına bir sevgili yar et özünü

ləhzədən dövrən edərsən, aç bilsən düyünün
keçmə saymazcasına, onda şikar et özünü

varlığa qiblə olub, əyləş öz imkanında
ucalandıqca ucal, qədr də var et özünü

gəl Muğan tək yazıl eşq ilə həyat dəftərinə
at şüar mərtəbəsin, şe`rə səvar et özünü

Yad edək onları, əllərdə ayaq saxladılar
eşq ba`zarını məcnun kimi, dağ saxladılar

yanaşib dərd ilə,döndərmədilər eşqdən üz
cismi qurban edərək, canları sağ saxladılar

ansızın anları dəmlər ara etməklə şikar
ömrə qiymət veribən, çağları çağ saxladılar

dərdə dərman olalı, gündüz ilə xoş yanaşib
zülmətə qarşı çıxıb, əldə çıraq saxladılar

mə`rifət güzgüsü olduqda, gözəllik sifətin
çəkərək gözlərə, gül söyləyə; bağ saxladılar

həyatın şəninə layiq, yaşayan Babək tək
xilqətin ba`şın uca, üzlərin ağ saxladılar

sındıran halda Muğan, dərqli olaylar oları
yarılıb çönmədə yarganlığa, dağ saxladılar

Xoş ol ki xoşluğunun hər anında, min can var
yaşa bu anlar içində nə qədər imkan var

yaraşmayan düşə bilməz böyük bu anlarla
sən arifanə görün, onda eşq o ürfan var

seçilmə eşqdən eylə, keçənməsin səndən
çün ayrı-seçgiyə düşdükcə, dərd-i hicran var

qonuş gözəlliyilə, gör ürək gözüylə onu
aran o cilvələrin, nəqşi içrə canan var

ürəkdə eşq odunu qoyma şöylədən düşsün
o sönsə, insan çin öz əlilə xosran var

qısa ömürlərin, uyma uzun diləklərinə
alınma ki, bu təzaddın içində nüqsan var

qəd aç qədəhləri sa`qi, yenə fərəhləndir
Muğan içrəsə o meydən, bil onda bürhan var

Calayın dərđini, şəlaləməzə
dil verin atəş ilə, naləməzə

dəniz ağzında, bir sədəf sayağı
doldurun dürdünü, piyaləməzə

camların covrunu çəkən xəti tək
cövr edin, dağlı-canlı laləməzə

şur o qa`l körpüdür həmişə, hala
şur ilə, söz verin məqaləməzə

qoy qəzəllənsin, eşqimiz baharı
məclisi tapşıraq qəzaləməzə

Baxtım gülümsəyərkən, əfsanələndi birdən
uçdu könül qəfəsdən, dürdanələndi birdən

şur içrə baş qatışdı, canlar cana sarışdı
ağlım başımdan uçdu, diyvanələndi birdən

eşq atəşi alışdı, yandırmağa çalışdı
ömrün yanar çırağı, pərvanələndi birdən

camlarda ab-i heyvan, canlarda nəqş-i canan
can-canla; canla canan, peymanələndi birdən

toy tutdu zat o mə`na, başlandı başqa dünya
cam oldu; dərya-dərya, meyxanələndi birdən

gördü Muğan xərabat əlində olmazın hal
qaldırdı bir qədəhdə, şükranələndi birdən

Qaldır qədəhin, qaldır; dünyasına eşq olsun
sevdasına eşq olsun, səhbasına eşq olsun

boşdur yeriniz boşdur, dur qanla qanın coşdur
xoşdur bakalım xoşdur, dünyasına eşq olsun

iç sözlü ətəşdir bu, meyləkdə günəşdir bu
canları bələşdir, bu sevdasına eşq olsun

mey sözlü-bu ney sözlü, mey közlü-könül közlü
bir olsa iki özlü, mə`nasına eşq olsun

bu rəz qızı,mən oğlu-bu bağlıdı, mən dağlı
bu- mən, iki bir çağlı, iymasına eşq olsun

dərdimlə dənizləşdim, sındıqca təmizləşdim
eşq ilə əzizləşdim, dəryasına eşq olsun

düşdüm dəyişik dərdə, bilməm Muğanam ya mey
birlik daşıyan dərdə- dərdasına eşq olsun

Peymanə əldə, pərdəli penda`ra çək məni
qızıdır başım, o halıla ba`zara çək məni

yandırmışam, qolu-qanadı, ayrılıq çağı
indi, nurunla qaş göz edib na`ra çək məni

eşqim, gözəlliyim, qəzəlim, özlə dərdimi
məndən sovuşma sadəcə, güfta`ra çək məni

bir ömrüdür qəribliyimin şərhı mənədir
məndən san, al birər-birər, a`mara çək məni

hər bəndi; bir nəvaya çönən, neyzar olmuşam
sən; pərdə-pərdə nəğmə edib, tara çək məni

içdin Muğan meyindən,o neydən səs almadın
qoy lə`lini dodağıma, əşa`ra çək məni

Bir siynə ara cılvəsi, siynaları yaxdı
bir nəşvə ara sevdası, dünyaları yaxdı

Leyladakı hüsnüylə edib Qeysini Məcnun
Vameqdə olan eşq ilə Üzraları yaxdı

röyalarını Fərhada, Şiyrin eləyən eşq
Yusifləri qalxızdı, Züleyxaları yaxdı

min cəmi` pərişan eləyən bir teli, zülfün-
çaxnaşdıraraq, xalqı tamaşaları yaxdı

mera`tını duymaqla, cahanlaşdı Muğanlar
şəklin alaraq meyləri, miynaları yaxdı

Gəl eşq atəşimin bir canı, sən ol
könül çağlarının bir anı, sən ol

özləmə bu qədər gözəllikləri
mənə də pay yetir, ünvanı, sən ol

ətəş kardan salıb, ürəyi-qanı
mənimçin, ürək ol bir qanı, sən ol

bir an istəmirəm, sönüm bu odda
gəl od qoy od üstə, tufanı sən ol

əyləş gözlərimdə, şirin yaz kimi
ilham ocağının əlhanı, sən ol

duygular daşlanıb, ürəkdə qalıb
gəl göz aç içimə, cəryanı sən ol

Muğanın dar gəlir əyninə, eşqi
geniş ifadəli, damanı sən ol

O gün ki eşqini ünvan etdilər
ürəklər elinə elban etdilər

qismətlər, eşq oldu- ismətlər, ürfan
hamıya bir bə bir e`lan etdilər

yaxdılar-yıxdılar, öncə baxışda
yolsuz ürəkləri yoldan etdilər

yenə ayaq tutub, eşq ayağında
yenidən hüsnünə heyran etdilər

şölələr şövqüylə, yandıq, yarandıq
sonra, ellərinə qurban etdilər

hər bir çətinliyə çəkildik, ancaq
oduna yanmağı, asan etdilər

muğanə şarabı, Muğan əlində
dərdini mənəmçin ehsan etdilər

Keçən gün, yar əlindən bir yarım camlıq niyaz aldım
niyaz əsrin sovuşdum, yar gülümsəndikcə naz aldım

hüzurun duymağa, gördüm daha tərtib yox məndə
gözümdən yağdığı yağmur səfindən dəstəmaz aldım

ədəmdən eşq əlilə var olunmuş vəqeiyyətdən
bir az gördüm, bir az hördüm, bir az verdim, bir az aldım

dedim, sonsuz o hüsnünlə bərabər sevgi var məndə
dedi: yağ! Diclə-Diclə ağladım, axdım Araz aldım

məni öz xəlvətimdə qaynadıb, ba`zarına çəkdi
düşüb haldan hala, hal a`ləmində imtiyaz aldım

məcəz əhli görənməz bu Muğanın can muğamatın
cavanlıq nəqdinə bu mənəbi oldum mücaz aldım

Olmuşsa bu mənlikdə Muğan tək hamı kefli
gəzdir yenə də keflilər içrə camı kefli

anlarla düşək dan yeri bizdə sökülüncə
sübhə yetirək eşq ilə bu axşamı kefli

eşq; əhlinə, varlıq sarı bir xeymə səradır
orda; Muğanı- muğbəçəsi- xəyyamı, kefli

iç-iç, o şarabdan ki Təhura` buyorublar
pa`k et özünü, sonra; gəziş islamı kefli

hər gün özünün bir düyünün tap, onu aç, qaç
- varlıq yolunu, sal ayağa əyyamı kefli

can Kə`bəsinə yol tapan eşqin talaşıyla
sə`y ilə səfa`dan başarar ehramı kefli

piyrimdi Muğan həzrəti, xora`badı, kə`bəm
fikri-sözü-təbi`-baxışı-ilhamı, kefli

Ləbindən əsrəmiş eşqəm; meyi,peymanədən seçməm
kilisadan kenişti, məscidi meyxanədən seçməm

behiştim, sən-keniştim, sən- siriştim- sərniviştim, sən
ki səndən söz gələn yerdə, bütü- bütədən seçməm

elə yer salmışan məndə, çəkildim bənddən bəndə
ina`yət olmasa səndən; damı heç, danədən seçməm

həbibim eşqin olduqda, yanar dərdin, rəqibimdir
bu ayrı- seçkisizlikdə; canı,cana`nədən seçməm

hamı mə`şuq- hamı a`şiq, hamı üzra- hamı vameq
Kərəmdən Əslimi, Leylamıda diyvanədən seçməm

evim; gülxən, içim; gülşən, gözüüm; aydın, yolum; rövşən
o şəmə`m, yandığım bu a`təşi, pərvanədən seçməm

günəş bağrında qovruldu, ürək a`hıyla sövruldu
elə doğruldu; eşq əfsununu, əfsanədən seçməm

məqam tapdıq muğamatda, Muğan olduq xərabatda
həyatda, gənc tək, can sirrini viyanədən seçməm

Ürəkdən çırpınıb dartınmağı, yellərdən öyrəndik
yağışlar həmmi bu kükrəyən sellərdən öyrəndik

böyük bir eşqdə daldıq, qoçaqlıq qa`fını aldıq
babam Babək kimi bu qüdrəti ellərdən öyrəndik

həvəs bizlərdə əsrəndi-ətəşdən-eşqdə sindi
gediş yollarını tel-tel, günəş tellərdən öyrəndik

məni va`iz yoranmaz hördüyü boş kəlmələr içrə
həyatın can "əlif-ba"sın şirin dillərdən öyrəndik

dəmin tutduq bir eşqin ki nazıydı baş başa, ra`zı
çəmin hər çəm-xəmin, xəm-xəm, həmin fellərdən⁹ öyrəndik

dedim söz pərdədə, qoy pərdə-pərdə, tar onu açsın
muğamatın Muğan tək ellənən tellərdən öyrəndik

⁹ Yollardan, şivələrdən

Sa`qi əyil mey əhlinə, can söylə cam üçün
əymiş boyun bu cəmə` Muğan ehtiram üçün

can şöləsin şuruyla şüalandırar bu mey
tez-tez, yetir qədəhləri şürb-i müdam üçün

xam şeyxi, pir edər cam ara, aynalansa eşq
mey, əslidə məhək sanılar, xas o a`m üçün

doldur həyat suyunla, cahan camı canlana
xoş zindəganlıq eyləyə, eşqə davam üçün

qoy qaynada bu qanları bizdə, damar-damar
bir çevriliş qiyamı va`cibdi xam üçün

gər ciltvətilə eşq, yorur xəlvət əhlini
xoşdur, onun o cövrü, mübarəkdi kam üçün

gəzdirsə göz bu cümə` Muğan, eşq həzrəti
əsrəkləri tamaşaya qalxar, qiyam üçün

Oturmuşam öz içimdə bu ka`inat dolusunca
dalıb-durulmuşam eşqim boyunca, zat dolusunca

Xəzər xəziynəli Xızrəm, ömür suyumla əzəldən
gözə-gözə, qarışib qaynıram həyat dolusunca

məni özüm yaradan kəlmələr açıb arayanmaz
zəkavət icrə doluxsunmuşam nükat dolusunca

doğu-batı, günəşin sahəsində doğrula bilməz
günəş baxışlı gözəm, közlü iltifat dolusunca

göz ilə bənzəyişim; öz qabında, dünyalarındır
... və dünyalar ona cövhər kimi, davat dolusunca

eniş-yoxuşlu, uzun yollarımda qol salıb eşqim
ağır ifadə ilə, bollu müşkülət dolusunca

Kür oldu Ağrılarımdan, Araz-Araz sağılan yaş
ki Diclə-Diclə axıb, ağılıram Fərat dolusunca

Muğan; ilahi qürurunla yüksələn Savalandır
yer eyləyib sinən üstündə, Atropat dolusunca

Günəş ifadəli, ay badəli niyaz kimiyəm
qara şafaqları ulduzlanan ayaz kimiəm

başımda qış boyası, gözlərimdə güz görüşü
cavan bir eşq ilə, ehsas bağında yaz kimiəm

gülüş-gülüş yanağam, şölə-şölə çılcırağam
oxunmayan baxışı; pərdə-pərdə, raz kimiəm

fikirlərim gözəsi çaylanırsa, dəryalığam
Xəzər ürəkli-böyük ağırlı, Araz kimiəm

yaman zamanda dikəldim, əlim-dilim, bağlı
boyu dönərgəyə qat verməyin Varaz¹⁰ kimiəm

nə bir qulaq yatıran var bağirtıma, nə alan
boğuntular ara girmanlanan boğaz kimiəm

talanmasaydı Muğan; iç evim, danışmazdım
xəzanəm ol ki içi sözlü, tozlu saz kimiəm

¹⁰ Tirdat oğlu, İslam sədrində Azərbaycan başçılarından biri

Vətən nədir? Özüm! Özdə, hər zadım
el-dil, kimdir? Bu, zəmirim, o, adım

vətən demək, ən müqəddəs ocağım
daş-torpağı, qarış-qarış əsnadım

mənim-için eldə böyük qarıntaş
yoxsa; atam-anamdı, ya evladım

dildə, demək; varlıq boyda siccilim¹¹
həm hünərim, həmdə ulu ustadım

bu həyatı üç qat edən, mənimçin
dildir, yenə dildir, edən irşadım

¹¹ kimlik

üç zamanda ayaq açıb danışan
yanlışlarda, öyüdləri imdadım

bağlanmışıq, bu vətənə- bu dilə
məndən qabaq, ata-babam-əcdadım

vətən-el-dil, hər üçü öz özlüyüm
ətim-qanım-ruhum kimi bünyadım

çatmalıdır; özgürlüyə özlüyüm
olmalıdır; öz zəmirim, öz adım

şirin-şirin, çap dağların bağrını
tap ağrılar gözəsini, Fərhadım

istəklərim; duru-diri, diləklər
diləklərim, birər-birər həmzadım

ay qanımın əsgərləri, eşidin
yaxınlara doğru baxır miyladım

axın, ürək ocağını qızdırın
gəzsin qaşda-qabaqda, este`dadım

ürəklərdə, sevinc əksin məntiqim
dönsün bütün ağızlara, fəryadım

güzü itsin, qışı ötsün tale`im
ordu vursun behiştimdə, mürdadım

çiçəkləndir Muğanının köksünü
barlı olsun, öz dövlətim öz dadım

Niga`rım, bir tutarlı ləhzədə naz içrə nazlandı
gözəllik cəlvə saldı turda tənna¹² içrə nazlandı

gülüşlər tağı gülləndikcə, səpdi şövkəsin şərqə
tərənnüm aldı təbi`n tutusu, yaz içrə nazlandı

¹² nazlı

könül Fərhadı; fəryad etdi: ey can, han oyan bir an
o Şirin dil-dodaq, bir canlı a`vaz içrə nazlandı

dedim: çal simlərin üstə məni; sən, dilli mizrab et
söz açdı eşqdən, kök saldığım saz içrə nazlandı

muğamat mülkünə yetməklə, yardı nəğmələr bağrın
qarışdı pərdə-pərdə, şu`ra, şəhnaz içrə nazlandı

qoşuldu, fovcdan fovca, yol açdı ovcdan ovca
nə me`rac! Ayrı bir movc aldı, e`caz içrə nazlandı

gözüylə qaşlara axdım, veribdir söz, sözə baxdım
gözəllik güzgü- güzgü tellənib, raz içrə nazlandı

rizadan sərxoş oldum mən, qəzadan bihuş oldum mən
qanadsız bir quş oldum mən, o pərvaz içrə nazlandı

xərabat əhli gördükdə duyubdur ləma`tın məndə
görübdür bu Muğan bir yam yaşıl az içrə nazlandı

Sehrə çəkib məni, elə səndə gözəl gözün
hər bir danışdığım sözü eylər qəzəl gözün

xoşdur qələm toxunmaya təbi`n qüruruna
yoxsa susar, daha ona qoymaz məhəl gözün

çoxda, böyük bir eşqin ürək ca`ygahıdır
ancaq o məmləkətdədə salmış təməl gözün

yaylaq edib dodaqlarının döşlərində, yaz
hər nöqtədə, bir oymağa paylar əsəl gözün

minnət uğurlu halıma ki bir işarədə
min bir söz eyləyir mənə rədd o bədəl gözün

sərkeş bir eşq tufanına neyləsin bu xalq
bəndə salıbdı mərdümü, dərya məsəl gözün

eşq əhlinin sükutu bir icbardı, dözməzin!
yoxsa salar bir el ara cəng-i Cəməl gözün

hikmət nədir mi? Bilmədi bir kimsə dünyada
olmuş nədən hər işdə, o qa`şınla al gözün

gah göz atanda eşqə sarı, qaşların tutar
gah qaş tökəndə, tərsinə eylər əməl gözün

mat eyləyib Muğanı; özündə, o qaş-o göz
qaş, get deyən kimi, deyər o anda gəl, gözün

Eşq yer salsa ürəkdə, sözü inşasız olar
diktə etsən ona hər cümləni mə`nasız olar

suri bir kəlmədə eşqin sovərin candır alan
o deyən eşq təkəllümdə (əlif-ba) sız olar

eşq ilə, eşq yolunda elə gənc ömrünü sərf
tanı bir anları ki, tıkrarı icrasız olar

ağ ələ çönməyilə turunu döndər tənura
gör ki siynaya dönən siynə təmənnasız olar

pinələnmiş o alınlar ara axtarma yolu
alnı qasnaq çalanın, kal başı sevdasız olar

eşq olan yerdə, nə bütخانə! Nə kə`bə! Nə kenişt!
ora tərsanın özü gəlsə, kilisasız olar

ora bir meyخانadır meyləri mövlərdə yaşar
o damarlarda axan içkidə miynasız olar

eşq; Fərhada Şirin, Əsliyə şayistə Kərəm
eşq əsrarı açıldıqca müəmmasız olar

eşqə Leyla demə, Leyla onu Məcnunda görür
eşq, Yusif deyən olduqca, Züleyxasız olar

eşqinin seytərəsində¹³ yaşayan varlıqda
can cahanlaşsa Muğan, gözdə bu dünyasız olar

¹³ Qələbə çalmaq, sültəsində, təsəllütündə

Baş bədən üstə giran, ta tapa bir zad məndən
dil, dodaqdan niyaran! Tutmaya iyrad məndən

can şurah salmağıla eşqə, şüurlanmadadır
şur, şirinlikdə ki xəlv eyləyə Fərhad məndən

ay mənim can baharım, sənə tanışdır hər anım
xalis olsun əyarım, et mey ilə yad məndən

gözlərindən məni salsanda, unudmaz ürəyin
xatırım cəm`di, hər dəm gətirər ad məndən

çal o Zəhhak dodağıyla məni, tez sərxoş olum
ədəb eylə köz ala kure-i həddad məndən

mən sevindikə bu yolda, döyünər məndə ürək
istəyər dilşad ola o büt-i şimşad məndən

can cavanlaşmada, piranəsər olmaqda Muğan
təbi` himmət diləyir xanəsi bər bad məndən

Eşqin yaşıl ilqarını, naz içrə veriblər
hər nazını da, bir sıra raz içrə veriblər

hər sırra ürək çatdı çəkildi ona pərdə
dil anlamaya şərhini saz içrə veriblər

bir sorğunun aldım yanıtın yar gülüşündən
çox ne'məti bildim bizə, yaz içrə veriblər

eşqin kərəmindən bezikib dönməyə əslin
hər vergini bir suzlu godaz içrə veriblər

gəl bəylə gəlin ha' lını sor fəqr otağından
hər nəsnəni fikr etmə, cahaz içrə veriblər

sellərlə döyün, dön dənizə damlalığıyla
gör öz gözün ilə çoxu, az içrə veriblər

can keşməkeşindən doğulan sonsuz ətəşdir
bu dövləti üşşaqə niyaz içrə veriblər

sordum ki nədir eşq Muğan? Söylədi: şərhə
-şərhə, mənçin, şərhin Araz içrə veriblə

Elmə çəpər açdı hərə, bir məktəbin üstə
biz eşqidə tə`yin elədik, məzhəbin üstə

yüz yol yaşayış, saldı yola bizdə şüuru
yüz yol yıxılıb durduq, udumsuz dəbin üstə

tərtib ilə çoxlar, yuxarı çəkdisə kəndin
biz daş kimi qoyduq başı, boş bir kəbin üstə

biz özgəliyə başla candan maya qoyduq
biz göz yaşı tapşırdıq ağır bir təbin üstə

dün, yarıla əyləncədə başlandı uzun bəhs
bir söz danışdı hərə, bir mətləbin üstə

çün söz mənə çatdı, sözümü eşqdən aldım
mərcan dişi yar qoymağıla bal ləbin üstə

göz oldu müvafiq, sözümü üstəlik etdim
o qonça dodaq, al yanaq, ağ gəbğəbin üstə

reyhan xətinin üstə qonan, tərrar¹⁴ o türre
çox minnət ilə, xoş-beş edirdi cəbin üstə

bir cüt, haça qaş əldə Muğan, canlı silahlı
hər an səlah olsa, qonacaq mərhəbin üstə

¹⁴ əyyar

Eşq xəbər verdi pənahımdasan
sərzədə dur gəl, sər-i rahımdasan

düşməmisən gözdən ürək almasın
dil niyaran olma, nigahındasan

heyretin artır ki cavarımdasan
nisbətin artır ki şurahımdasan

başqa günah et, ki savab eyləyim
başqa savab et, ki günahımdasan

pak ola nəfsin, sənə saldım nəfəs
hər yana baxsan, yenə çahımdasan

olma muğamata, qulaq pərdəsi
şur ilə baş qat, ki segahımdasan

canda Muğanlıq səbəbin duy düşün
təbi'nə qon, gör ki quvahımdasan¹⁵

¹⁵ Quvah: şahid

Sən dodaq vur mənə, sən sevməli səhbadan olum
sən calaq vur mənə eşqindən, o dünyadan olum

örpəyin aç günəşim, gözlərimə saç işığın
yaraşıqlar ara, ləzzətli tamaşadan olum

qoş sevinc ayələrin bir-birə, gülsün yaşayış
o gülüşlərdə bitim yazlı təcəlladan olum

tam gözəlliklərə göz et məni başdan ayağa
baxışım heyretə dolduqca təmənnadan olum

nəşvələr camına can payla, içim işvələnim
sən də hey-hey məniçin, mən dəli, heyhatdan olum

vur üzündən yana o zülfü, yanağınla düşüm
izn ver yoxsa mənə, zülfi- çəlipadan olum

bir dolu cam elə, qaldır o dodaqlarda durum
[qa`bə qosəyn¹⁶]-i aşım, nəss-i [o ədna]-dan olum

hüsnünün dövlətinin vurğunu olmuş Muğanın
la, ilahım demə öz eşqinə; illadan olum

¹⁶ Qurani-Kərimin Ənə`m surəsi 19-cü ayənin bir parçası

Qarşıma çıxdı günəş tək, özünə qatdı məni
mən naz aldıqca, niyaz bazarına satdı məni

düşünürdüm hələ mən, əsl də eşqin kərəmin
özünü yerdə qoyub, çantasına çatdı məni

görkəmiylə bəzəmişdim xəyalın gərdəyini
güzgü-güzgü, özünü görmək için yatdı məni

bax! Dedim: heç məni, səndən seçə bilməm nec edim
əllərimdən tutub eşq ölkəsinə atdı məni

ay nə gec, hüsnünə vurğun elədi ma` o məni
vay nə tez, bircə doğumluq çıxıban batdı məni

göz təmənnada, o candan tələb etdi dözümü
mən Muğanlıqda, o bir yolçuya oxşatdı məni

Bu, mənəm

2000/11/14

A`təşim yandıran olsaydı yaxardı günəşi
ahlarım donduran olsaydı yıxardı günəşi

bu, mənəm, eşq ilə təmkin edirəm könlümdə
onluq olsaydı durub məndə, çaxardı günəşi

məndəki şuru, bütün a`ləmə səpseydi fələk
mən kimi mum eləyib, əldə sıxardı günəşi

məndəki şölələr öpsəydi yanaqlar şafaqın
saclanıb tac eləyib başda taxardı günəşi

məndəki duyğu yetişsəydi sınırlar döşünə
hər quzey ölkəyə yetdikcə, çıxardı günəşi

məndəki qismətə qiymət qoya bilsəydi, bu çarx
eşqimin bağlı mədarında axardı günəşi

şikvə ləndirmə Muğan təbi`ni, qoy bağlı qalım
tale`im dil bilən olsaydı baxardı günəşi

Yağ ol yaz yağmurum, yar məni öyrən
bir a`ləm gətirim bar, məni öyrən

ucalıb itmişəm buludlar içrə
başımı qatmamış qar, məni öyrən

eşqimdə, ətəşli ətək açmışam
yaranıb yanıram yar, məni öyrən

dağlandım, bağlanam eşqinlə sənin
cövrünə tavanım var, məni öyrən

aramaq istəsən, dindir duyğumu
xəyalın döşünə sar məni, öyrən

muğamat içində, pərdə bə pərdə
dərdindən deyəndə tar, məni öyrən

Muğan meyxanası; meylikdə, meynuş
varılıb; ney kimi, zar məni öyrən

Can bir an onsuz aman tapmır ətəşdən düşməyir
eşq bir ləhzə içimdə keşməkeşdən düşməyir

bir günəş üzdən uzaqda düşdüyüm gündən bəri
bilmirəm nolmuş ki bu gözlər günəşdən düşməyir

şur ilə sevgi-qəm ilə duyğu-dərd ilə bəla
bir-birilə baş qatıb məndə, öcəşdən¹⁷ düşməyir

eşq əlilə kəndi okeanlıq tapan bir damlayam
qat verəndən dərdinə, könlüm tənisdən düşməyir

təbi` güllənməz Muğanın, yar gözündə gəzməsə
şe`ri xoşdur ki, o ləl-i qönçə vəşdən düşməyir

¹⁷ Öcəşmək: baş başa qoymaq, sataşma

Yar alarkən əlinə tar, suz ara saz ələyir
pərdələr üstə qoşur şurunu, şəhnaz ələyir

caladıqca canıma cövrünü, mizrab gücünə
can verir musiqiyə, üstünə avaz ələyir

dəliləndirmək ilə simləri, saz gözdən itir
ehsasın üstünə barmaqları e`caz ələyir

hüsnünə göz verərək, anı qıfıllır dilimi
gedərək yol baxışında, ürəyə raz ələyir

bu nə ö`cubə ki öz sehri ilə sehrə düşür
bu nə sahir, özünü sazıla həmsaz ələyir

bu nə a`lim ki özündən böyük a`ləmlər açır
çağlanır saz çanağında çanası, naz ələyir

bu nə gündüz ki çəkir can gözüne varlığını
bu nə gülşən ki bu qışlaq evimə yaz ələyir

bu nə safı ki quzey təbi`mi yazlatmaq üçün
hövsəyir¹⁸ öncə Muğan kəndini- bir az- ələyir

¹⁸ Zibildən ayırmaq, yelə vermək, öysəmək

Yazlandı yenə yar, yaşayış ləzzətim oldu
güldü o qədəhdə, ki mənim qismətim oldu

açmaqla gözəlliklərinə göz, közə döndüm
bağrım alışıb, ağzı bükük heyvətim oldu

qondum yenə bir cürə` dadım, bal dodağından
içdi məni küp-küp, dedi az fürsətim oldu

əsrək ləbi peymanəmi meyxanəlik etdi
xərmən saçı, siynəmdə qədər qüdrətim oldu

oynaq qaşı hərdən qəmə-qəddarə çəkərkən
süzgün gözü tez özlədi, əmniyyətim oldu

ey eşq, nə sərxoş can alan yaxşı bəlasan
zəhrində məzaqımda, şirin şərbətim oldu

dərdin dirilik satdı, dağın oldu dayağım
qaldım dadın ağzında, adın izzətim oldu

sənli, nə ki var arzu içimdə yerin aldı
sənsiz, böyük istəklər ürəkdə yetim oldu

alqışlı uğurlarla qatan sözdə Muğanı
öz diqqətim, öz himmətim, öz ismətim oldu

Bəndə çəkdi ürəyi eşq, düşüncə başa göz
bir göz etməklə məni etdi ayaqdan başa, göz

atmada çatma qaş, aldı əlimdən talaşı
qoşulub getdi ürək canla, gəlincə xoşa göz

səsinə almağıla, can deyə çırpındı ürək
üzünü görmək ilə düşdü yaman, çaş-baş, göz

eşq dərdilə gərəkdir qaralıb ağlaya qan
eşq şövqüylə yeri vardı dürüb qaynaşa, göz

mənə doğru qaşın aç, gözləri süzdür can alım
qaş, gözün rəvnəqi olduqda, çıraqdır qaşa göz

necə aşiq ürəyi çatlamasın cövrü ilə
hal bu ki parçalayar bağrını, salsa daşa göz

cilvələndirmək ilə eşqi-Muğanda-sölədi
sən gözəlliklərə a`ləmdə dayaqsan; yaşa,göz

Belə ki başqa dilə yengə durur qardaşımız
özgələr icrə necə dik dura bilsin başımız

xoş məsəldir; qurudar qurd öz içindən ağacı
gözlə! Gözlə qaş ara səlqə edir, maqqaşımız

vurma çaş-baş, ki yabancılığa bəlgə düşər
kallığım olmasa yetməz kama kor kallaşımız

inanan öz elinə, tərsinə baxmaz dilinə
uyma oynas fəlinə ay dəli sovr fərraşımız

hər elin mənliyini, öz dili, yalnız qoruyar
ağzımızda qurusa dil, pişəcəkdir aşımız

səni caydırsa bu saç-saqqalıla, bam baralar
gələcək yollarını, gör necə getsin naşımız

dilini sən yaşasan, el sənə varlıq daşıyar
quru çöplər şotuna bir daha, yanmaz yaşımız

qoy hünərlər dili, ağzında gəzib yazlıq edə
barlanıb onla, çiçəklənməlidir, huş-başımız

bu diri dil biz için, çün dirilikdən danışır
ölü dillər başına böylə düşübdür daşımız

düşmə sürgün ana qoynundan a, sönməz işığım
dartınaq, bəlkə açılsın qurulan bardaşımız

gəl gör ol sən mən için, məndə verim dil səni için
ölkəmizdə açıla bağlı dünyədən qaşımız

can dilində Muğanı dindirib alqışla, gülüm
düşünüb qardaşımız da, ola yol yoldaşımız

Qonuşur eşq ilə can, cismə fəraz artırsın

qovuşur şur ilə, suz üstünə saz artırsın

incidikcə elə bil dincəlib artıq xoş olur

bu necə can ki sevir suza, godaz artırsın

ürəyim ağrıda, yardan sarı volkanlıq ala

gözlərim yaşda, Aran üstə Araz artırsın

yar küsüb getmədə istər bu xodazar ürəyin

bir sıra dərdlərinə, bir para raz artırsın

qapılar daldasına düşmədə, etməkdə kusuf

istəyər yoxsa, namaz üstə namaz artırsın

dur gəl ay eşq, bütün ölkəyə gündüzlük edək

tələtin şövqü, quzey köksümə yaz artırsın

məni hüsnünlə apar, tam dəyişiklik qazanım

başqa naz et məniçin, başqa niyaz artırsın

o xumar gözlərə tapşır ki xum alsın əlinə

payımı hər mənə döndükcə, bir az artırsın

Muğanın köksünü təzmin elə cənnətlik ola

güllərə rayihə, bülüllərə naz artırsın

Eşqə varmaq felini¹⁹, yar özəl öyrətdi mənə
layəzəl işlərini, ləm yəzəl öyrətdi mənə

sallana-sallana, yol getməyi yolsuz-yolsuz
hallana-hallana, şirin qəzəl öyrətdi mənə

sehrə saldı gözümü, etdi özümdən özümü
məndə mənsizləməyi, çox gözəl öyrətdi mənə

qaşları öncə alıb könlümü, təslim olalı
gözləri şərtini gəldi, əzəl öyrətdi mənə

dedim: o zülfünə tapşır, bu pərişan Muğanı
elə çaxnaşdı ki yazda xəzəl öyrətdi mənə.

¹⁹ Fel: Şivə, fənd, hiylə, yol

Gəl Muğan tək göz açıb eşqə, bahardan başlan
can muğamatına əl qatmada, tardan başlan

varıl öz varlığının dövlətinin bəhrində
demə hardan! Elə bu anda ki vardan başlan

nə Nəsiymi ki fərq aç, ki soyulsun cildin
nə də hallaclamağa kəndini dardan başlan

nə dağıl çöllərə candan sarı, məcnunluq elə
nə də Fərhad kimi, yar dağları, ğardan²⁰ başlan

rövşən et eşq ocağın, gülşən ilə gülmək ilə
olmağa sevgi həm avazı həzardan²¹ başlan

yağ həyat uğruna, yağmur kimi xərc eylə səfa
qaynayıb axmada, aydınca pınardan başlan

günəşin sahəsinə əl uzadıb oynamada
bu təravət ki sənin vardı, çinardan başlan

istəsən eşq ürək mülkünə sultanlıq edə
çevriliş tapmağa bir nazlı nigardan başlan

istəsən eşqlə bir yolda döyünsün ürəyin
yenə yardan- yenə yardan- yenə yardan, başlan

sənə açmış Muğanın köksünü, gəl yazlıq elə
bu diyardan- bu diyardan- bu diyardan, başlan

²⁰ Ğar: köhül

²¹ Həzar: bülbül

Gül, güləndək gül üzün, gül kimi sahmanlaşıram
gözlərində özümü görmək ilə anlaşıram

güllən ay eşq, çıxım seyrana o gülşən ara
sən dəli gülmək ilə, mən dəli heyranlaşıram

səndən ötrü ürəyim yanğı, gözüm ac dolanır
sən dolandıqca önümdə, acıb ətşanlaşıram

sən məni dalmağıla, mən səni artıq alıram
sən məni dolmağıla, bir daha vulkanlaşıram

al məni, qal məni, can dövlətini səndən alım
səni öyrənmək ilə, can deyə cananlaşıram

mey olub dər ürəyin ağrısını köksümdən
ki piyanlaşmağıla dərd ilə, dərmanlaşıram

dur qədəhlərdə gözəllən ki qəzəllər yaradım
gəl qəzəllən Muğanı gör necə divanlaşıram

Köz fərəhlənməsə, pərvanə tanışlıq verməz
göz qədəhlənməsə, cananə tanışlıq verməz

özünü eşqə dayaq közlü ocaq qıl ürəyim
bir sönük şəmə` ki pərvanə, tanışlıq verməz

məhrəm olmaq diləsən, eşqinə hörmət göstər
yar hərım açsa, hərəmxanə tanışlıq verməz

tutmayan dərdini, eşq ilə əzizlik tapmaz
cövrünə kim ola biyganə, tanışlıq verməz

ayaq ol canıla bir camda ayaqlaşmaqiçin
yoxsa, peymansıza, peymanə tanışlıq verməz

elə keflən ki gəlib canan, əlindən cam ala
yoxsa, halsızlara meyxanə tanışlıq verməz

ver yana, zülfünü, xal nöqtəsini, əm haal et
da`msız yerdə, gözə danə tanışlıq verməz

Leylalan gəl Muğanın köksünə, Məcnunluq elə
çünkü hər fərdə bu diyvanə tanışlıq verməz

Ürəyin; kimi dinsə, gözümü yağacağam
gözlərin hara dönsə, özümü yağacağam

harada gülüş əksən, öpüşə dönəcəyəm
harada sevgi olsun, közümü yağacağam

üz versən, ürəklərdə diləklər becərdərəm
dil versən, istək-istək sözümü yağacağam

mən aşiq; öz elinə, eldən duru dilinə
dildən düşməz selinə, dözümü yağacağam

eşqində ətək açıb, ümmana dönəcəyəm
dad alıb döşlərindən, düzümü yağacağam

Muğanam, yaz nəfəsi, toxunsa nəfəsimə
Bir yerdə öz qışımı-güzümü, yağacağam

Vəslət çağına yatışmış eşqəm
Ünsürlər ilə qatışmış eşqəm

əzdad ıla qol-boyun olandan
cism ilə cana yatışmış eşqəm

sevgi gözüne sataşmış eşqəm
varlıq boyuna satışmış eşqəm

fəhmi yetirən məqamda, ləmsə
vəhmə- xəyala batışmış eşqəm

can aləminin humasıyam mən
izzət qafına yetişmiş eşqəm

mənlə döyüşüb ölən, ölümdür
bir ömür onla atışmış eşqəm

can məktəbinin Muğanı, piyri
xorabadına çatışmış eşqəm

Açmışıq göz bahara, gülləri artıq tanıyam
göz qataq güllərə, bülbülləri artıq tanıyaq

varılaq eşq ilə hasıllı yazın dövlətinə
yaşayışdan-sarı-sünbülləri artıq tanıyaq

ayılacaq dan əsimiylə, qoşacaq ardınca həvəs
bağları barlı edən yelləri artıq tanıyaq

gül üzündə qonuşacaq şehlə, dönək dalğalara
dənizə üz gətirən selləri artıq tanıyaq

ucalaq göylərə, qaşlarda doğulduqca günəş
həyata doğru şaxan telləri artıq tanıyaq

biz həyat elçisiyik, anlara açmaqla ətək
günlərə bağrın açan illəri artıq tanıyaq

cana söz verməkiçin, sözləri artıq pişirək
eşqi bizdə düşürən dilləri artıq tanıyaq

eşqi mə`nalamağa hər bir ürəkdə dil açacaq
eşqə bağlı yaşayan elləri artıq tanıyaq

göz, Muğanlıq səbəbilə saraq eşqin yoluna
hər baxımdan o ötən felləri artıq tanıyaq

Çıx qınından, bu həyat içrə çıraqdır sənə eşq
söykən; öz varlığına, çünkü dayaqdır sənə eşq

bəzə dil mülkünü gərdək otağından yola düş
ki hər addım, başı bu yolda, ayaqdır sənə eşq

gör təbiyyət yazı, nə nazla bəzək vurmada
bu al-əlvan, boya dolduqca yaraqdır sənə eşq

tapşır eşqə özünü, özgəliyə yum gözünü
diri saxla közünü, isti ocaqdır sənə eşq

şeh yumaqla bu çiçəklərdəki üzlər tozunu
görüşə səlqə edir, gör nə sayaqdır sənə eşq

qulaq as, barlı ağaclardan axan zəməməyə
yam yaşıllıqlar ara, qollu butaqdır, sənə eşq

könlünü səndə bu varlıq pınarında suya çək
bin gölə yol aparın, canlı bulaqdır sənə eşq

təbi`ni səndə təbiyyətlə, hamaş qıl, Muğanım
yatma ki bu iki bir çağda, qonaqdır sənə eşq

Gül, gülüm güllər üzündə, yazı görmürsənmi?
o yanaqlarda oyanmış nazı, görmürsənmi?

bülbülün nəğməsi qafildən usandırdı məni
güllər ağzında gülən avazı görmürsənmi?

sən gözəllikləri duy, qoy gözə çəksin yaranış
a`ləmi böhtə salan gəmmazı görmürsənmi?

qanad açmış kamala doğru uçuş xilqət özü
ucalıqlarda qaçan pərvazı görmürsənmi?

əl qatandan özünə, hey yaradır mövcüzələr
ləhzələr üstə bitən e`cazı görmürsənmi?

ətək açıqca ətəksizdi bu xilqət dənizi
dalğalar üstə dağılmış razı görmürsənmi?

zöhrə şənlikdə, ki doqquz kürə sərhəlfəsidir
pərdələnmiş, sən o əldə sazı görmürsənmi?

[sehrə, bülbül] bu yaşıl nəğmədə düşmüşmü? Yamən!
nəğməpərdaz o soxənpərdazı görmürsənmi?

verməyir tən, da Muğan təbi` bu tən ləngərinə
yazla həmbazı olan canbazı görmürsənmi?

Göz qəmədə dildən edə o qəmmazı ehsas
dil qəmədə, aclıqdan az eyilir, azı ehsas

an işvədə zövq içrə yetir can cana, onda
can nəşvədə şövq ilə edir tənnaşı ehsas

el səhldi seldə, ram olar bir baxışıyla
gərdən xəmə edər etsə o gərdun tazı ehsas

tikməkdə niyaz gözlərini gül sənə, gül-gül
varlıq uzamında edəsən, sən yazı ehsas

tutma özünə çillə ürək pəstilərinde
göz, güzgülərinde elə, bir çox razı ehsas

qütb olmasa könlün ona xilqət ürək açmaz
eşqinlə kifayətlənib et e`cazı ehsas

eşqin qafına yetməyə siymorğ gərəkdir
siymorğa dön etsin qanadın pərvazı ehsas

yersiz sənə göz vurmayır ulduzların ay göz
bir-bir olara tapşırınıb, et nazı ehsas

gəl xum dolusu ülkər olub, məst elə dəhri
gəl zöhrələnib et sazıla avazı ehsas

sarsıtmada, yormaqla Muğan, təbi` səməndin
imajə yol açmış, edəsən icazı ehsas

Xilqət yaşadıqca, yaşayış barlayacaqdır
eşq, eşq eləyən ölkə, daha parlayacaqdır

varlıq əbədiyyətlə qonuşmuşdur əzəldən
dadar özü, bu varlığı, dildarlayacaqdır

axmaqdadı hər ləhzəni, su sufrası tək eşq
açsan göz ona, üstünə fantarlayacaqdır²²

dönmə öz içində törənən sonsuz ətəşdən
eşq öz nəmər ilə, bizi kirdarlayacaqdır

zülmət, özünü ev bə ev içdən taladıqca
xılqət, gücünü el bə el aşkarlayacaqdır

ləzzət özü bağrın açacaq xılqətə düzgün
fitrət yolunu eşq ilə həmvarlayacaqdır

izzət salacaqdır yerini gündə, işıqda
heyrət dolanan yerləri pərkərləyacaqdır

sultanlığa yetməklə bəşər, şərri sovrəkən
rəhmət üzərində özünü varlayacaqdır

mə`na tapacaq onda Muğan, xalq ara şe`rin
tarix səni təkrim ilə tıkrarlayacaqdır

²² Fantarlamaq: fəvəran, yerdən suyun göyə atma haləti, fantalamaq

Eşqin yanıqlı siynəsi siynalanır səni

tur üz tutur tənura, təcəllalanır səni

gündüz-gecə, günəş ki közüylə alazlanır

dövrə salıbdır eşqini, sevdalanır səni

gözlər səfi səfərdə, gözəlliklərin görə

əllər eli talaşda, təmənnalanır səni

ay mən çırağının yağı, ay mənlik illəti

bu mən, həmişə rişəli mə`nalanır səni

gül ki bu qədr izzətilə varlığa gülür

yaz qulluğunda, nazıla simalanır səni

Qeysin gözündə Leylidəki meyli, güzgüdür

Məcnunluq a`ləmində tamaşalanır səni

Üzralı cəzbə Ramini, bil eşq zamini

Yusifdəki o hüsn, Züleyxalanır səni

çək təbı`lər nizamını şe`rin hüzuruna

görsün hamı, Muğan necə dünyalanır səni

Yandım, nə yaman bəlasan ay eşq
başdan ayağa, adasan ay eşq

a`milər-için tutumlu ləzzət
eşq əhlinə, dil rubasan ay eşq

zahirlərə, güzgü-güzgü, gözsən
batınlərə tutiyan ay eşq

Şirinlər-için, şirin həma`yiş
Fərhadlara, kiymiyasan ay eşq

gözlər səfi, matdır üzündə
canlar elinə bəha`san ay eşq

ləzzətli bir ağrısən, çəkimli
şayıqlərinə, rəvasan ay eşq

da`im hər işin ürək döyəndir
bizdən bizə, a`şinasan ay eşq

a`ləm sənə, mübtəlalı, sərxoş
sən kimlərə mübtəlasan, ay eşq

mövlər damarında, canlı meysən
neylər elinə, nəvasan ay eşq

var heyə`tinin, böyük həya`tı
varlıq qafına hümasan ay eşq

xilqət qoşunu, dəminlə, əsrək
dil əhlinə rəhnumasan ay eşq

sənsən Muğanın könüldə sidqi
təbində bitən səfasan, ay eşq

Eşq, ayə-ayə, siynədə siynalanır gəlir
can, şölə-şölə, canda təcəllalanır gəlir

bir başqa hal alır özünə, başqa bir baxış
bir başqa a`ləm elmini röyalanır gəlir

meygun dodaqları fərəh içrə qədəhlənir
gəzdikcə meynəlikləri miynalanır gəlir

can mülkünün o Xosrovu artıq Şirinləşir
Yusifli hüsnü ilə Züleyxalanır gəlir

ellər gözündə heyrət əkir sərvnaz boyu
gözlər gözündə, duzlu təmaşalanır gəlir

Məcnunluq elmi ilə dedim Qeysə, Veys əyər
gördüm bu eşq Ramini Leylalanır gəlir

qaş-gözlərilə dil verir eşqin Muğanına
təbi`ndə daşlanan kimi, şeydalanır gəlir

Ölkəmiz gülşən olub, yaz deyə bağlar öpüşür
qonçalar köynək açır, güllü dodaqlar öpüşür

dolan ay eşq behişt ordusu olmuş vətənə
Qarabağ tək, gülə dolmuş qara dağlar öpüşür

eşqə doğru, bu vətən baş-başa, əsrənmədedir
bax ki səf-səf, dolu əllərdə ayaqlar öpüşür

gör nə xoş zəməmələnmiş, boğaz olmuş gözələri
bir-birə, əl-qol, atır çaylı bulaqlar öpüşür

gör necə səs səsə vermiş [sarı köynək]-lərimiz
eşqə zəngulə vuran halda buxaqlar öpüşür

gör nə sahman darayır yel-sarı-sünbül telini
nəşvələr barmağı altında saçaqlar öpüşür

seviş ay eşq bu aşiq elin amalı ilə
burada siynə gərir eşqə adaxlar öpüşür

öpüş ay eşq, Muğan təbi`ni şeydalandır
barlı köksündə görək bollu başaqlar öpüşür

Gəzdir gözü, məndə alım can baxışından
var, rəhmətım ol ver dərim ehsan baxışından

eşq iksirisən, altına döndər paxır ömrü
üstün pay alım ləl-i bədəxşan baxışından

öyrənmişəm öz ellərinin fellərin, indi
vəslət dərərəm yağsada hicran baxışından

sənsən bu qədər hüsn ilə pa`k eşqin əziyzi
Yusiflə Züleyxanı, xoraman baxışından

təbi`m quşunu sal yola gözlər uzayında
ünvan tapım öz şe`rimə üryan baxışından

sarsan gözü, mən dolanan yolların üstə
sərvim taparam çox sər o sa`man baxışından

ruhum! Bu xəra`bat ürəyim, Nuh gəmisiiymiş
qorxum tökülür! qoy qopa tufan baxışında

bir qıyqacı baxmaqla, Muğan oldu qəzəlçi
yerli görünür bağlaya diyvan baxışından

Mis tutmaq olmaz əslimi, təğyir olunmuş vurğunam
zərr a`ləmindən zər kimi iksir olunmuş vurğunam

sən bax rəzin təğyirinə, məndə salan tə`sirinə
bu zər qızından əsrənib təthir olunmuş vurğunam

varlıq bağında barlanıb açdım ətək mə`nalara
can məsnədindən fikr alıb tədbir olunmuş vurğunam

mənzil bə mənzil bir varın, Leylasıyam-Məcnunuyam
çox halqa-halqa zülf ara, zəncir olunmuş vurğunam

göz aç bəsirət tapmağa, bax "Kəlmətülləh" şəklinə
o kəlmənin təhriyrinə təsvir olunmuş vurğunam

mən bir oturmuş canına, söykənmiş öz ərkanına
[enni ənəlləh²³]şanına təfsir olunmuş vurğunam

Bir a`təşin gənciynəyəm, öz eşqimə a`iynəyəm
Mən siynalanmış siynəyəm, təndir olunmuş vurğunam

Canlar cahan a`rasıyam, Musasıyam-İysasıyam
mən can bacan canlar ara təksir olunmuş vurğunam

eşqin əlindən aldığım dövlət Muğanlıq mənəbi
mən bu xərababad ara, bir pir olunmuş vurğunam

²³ Quran-i Kərimin Taha surəsi-14-cü ayə

Düşməz ayaq²⁴dan bu damaq, da'im cavandır eşqimiz
meydən tükənməz bu ayaq, daroləmandır eşqimiz

dur-dünya durduqca, durar eşqində dünyalar sən
həm cavidandır eşqimiz, həm biykərandır eşqimiz

ver eşqin ilə qol-qola, mənzil bə mənzil düş yola
çox giz sənə məfhum ola, gözdən nəhandır eşqimiz

tap-incəlik-lərdə, gəziş hər nəsnəni gördün əriş
səndə yaransın çevriliş, gör la'məkandır eşqimiz

düşmək gerek çöldən çölə, minmək mehə, cummaq gölə
qonmaq gül ilə sünbülə, ruhum; ravandır eşqimiz

tap şəm kimi başdan niyan, könlündə et a'təşfiyan
o, dilsitan-sən, canfiyan; ziyən nişandır eşqimiz

eşqin; həyatın can nuru, doqquz sipehrin mənşuru
səkkiz behiştin məhsuru, bir yeddi xandır eşqimiz

duysan Muğan zatındasan, varlıq xərabatındasan
dillər minacatındasan, sonsuz tavandır eşqimi

²⁴ Qədəh, piyala

Gül üzdə xətin çoxda o xal üstəliyimiş
o xə-t-o xal ecmalda, camal üstəliyimiş

göz cümlə gözəlliklərə güzgü sanılarkən
eşqə ətək açmaqda, kamal üstəliyimiş

sürgün baxışın halını, qal a`ləmi aldım
eşq əhlinə gördüm halı, qa`l üstəliyimiş

mə`naları dünyamda həqiqət məzəsiymiş
röyaları zehnimdə xəyal üstəliyimiş

qəmzən bu qəna`ətlə qəni qılmada təbi`
təbi`n bu mənə`ətlə mahal üstəliyimiş

qal²⁵ et başımı şurun ilə ay dağı şiyrin
eşqin şərəri, əhlinə hal üstəliyimiş

içdikcə susuzlandırıcı ballı bulaqsan
o boy buxunun bəhri, cəlal üstəliyimiş

dərdin ətək əcdıqca Muğan köz, sözə bağlar
uğrunda bu hicranda vüsəl üstəliyimiş

²⁵ Məşğul

Ürəyin döyünərmi, anına qatışmasam?

həyatın sevinərmi, qanına qatışmasam?

eşqilə; həyatımda düyünlə, bu gününü
qalarsan dünənində, hanına²⁷ qatışmasam

eşqdir; səni, məndə-dinləyən-məni, səndə
törəməz zad olarsan, canına qatışmasam

qorc ayaq yeri məndə, dərilmə yaşamımdan
adını itirərsən, sanına qatışmasam

yazımda; gözəllik-ol-boğazımda; yaşıl səs
soyunu unudarsan, banına qatışmasam

calanıb cala məni camına, çək kamına
günəşə dönməz üzün, danına qatışmasam

bu mənəm, qələməmdə yaşayırsan özlüyü
keçmişin; çətin sabah tanına, qatışmasam

həm şe`rəm, həm muğamam, həm şuram, həm Muğanam
şirinləşməz həyatın, şanına qatışmasam

²⁶ İçi dolu, möhkəm

²⁷ Han: İndi

Göstər üzünü öylə-həyatda-özün olsun
özdən yuxarı, hər nədə bir pay közün olsun

varlıqla qarış öylə ki dünyalaşa zövqün
hər bir nə; danışanda, sınırsız sözün olsun

seyr et özünü səndə fələk tək öz içində
öyrənməyə bu varlığı minlər gözün olsun

xanlıq elə mənzumələrin içrə, günəş tək
yan yövrədə bir çox ayıla ulduzun olsun

varlıq gözünün nuru sən ol, hörmətin artsın
zülmət yad olarkən tanışın gündüzün olsun

səndə; qanad açıdığca həyat, eyləyə xeyrat
min bir yaşa,-birlikdə-yoxunsa yüzün olsun

eşqin səbəbiy mənsəbi varlıqda, həyatdır
öylə yaşa bu eşqi Muğan, xoş üzün olsun

Söylərim; söz verən olacaq, ancaq....

sözdə həmişə bir yolacaq, ancaq....

şərə dil verirəm, oxusun məni

mən; mənəm; o mənə olacaq, ancaq....

Muğan ilhamını, ibham adlama
görən var olacaq; nolacaq, ancaq....

gözünə görünən susuz ılğımlar
yoluna; olanmaz yolacaq, ancaq....

ömür bir aynadır, aydınlığında
-yazdırsa; güzlənib solacaq, ancaq....

məhkumuq anların yaranışında
içində izimiz olacaq, ancaq....

varlığın həyatı, hərəkətdədir
ayaqdan çırmalı qolacaq, ancaq....

fələk bu vajəni yazmış göylərə:
eşqdir; özünü dolacaq, ancaq....

ağac ol; gülüşə yol aç, dol bara
sevinc ol-istək ol; xolacaq ancaq....

ancaqlar içindən, özünü qurtar
dəyər ver sağına; solacaq, ancaq....

Sardıq yola göz; dayandıq artıq
yersiz dayanıb, da; yandıq artıq

çaş-başlarımız; da, yordu yurdu
yanlışları, səhl sandıq artıq

xamsıtdı bizi, ögey fikirlər
hər bir yalana inandıq artıq

hər bir yazını, alında yorduq
tə`birlər ara dolandıq artıq

hər bir oyuna, oyuncaq olduq
bu yolda, ziyan qazandıq artıq

bellər bükülüb, töküldü dişlər
başlanmadı iş! Yubandıq artıq

illər ürəyində, girman olduq
yüz illər ilə, talandıq artıq

[gözlə yolunu, gözün var olsun]
yollar uzun, nə qandıq? Artıq!

özdən üzülüb; azıb əzildik
özgə kamına calandıq artıq

heç bir özümüzdə durmadıqdan
özgə hesabıyla dandıq artıq

Bu insan; kim nədir? Onla düşərkən dillənir mə`na
həyatından həyat mə`nalanır, təkmillənir mə`na

bu insan kim nədir? Varlıqda, varlıq boyda gerçəkdir
verir pöhrə; şanın duyduqca, el-el, ellənir mə`na

bu insan; mə`nada, mə`na canın mə`na edən candır
tapır mə`na nəfəs nəfsində, onla bəllənir mə`na

diri dirilik dili, fikri-həyatın istəyi-zikri
onun zəhnində söz ümmanlaşarkən sellənir mə`na

bu nə hadis ki varisdir bütün varlıq hörük lərnə
ona yetdikcə, mə`nalar içində vellənir mə`na

bu insan bir müəmma`dır, müəmma`lıqda mə`nadır
ki ondan söz gələndə, qarşısında tellənir mə`na

ağıldırsa; həyatın mərkəzi, insanda yer tutmuş
odur ki gün bə gün rəvnəq tapır qabillənir mə`na

bu insan bir şəmaildir həyatda, bağlılıqlardan
o gizli ilgilərdən dil alır hasillənir mə`na

Rüba`i

Bir, an

1980/--

Görsəndi bir an, tələ`ti ayinəni aldı
bir ömr dalınca gözüml ayinədə qaldı
siynada çaxan bərq, ürək mülkünə; yaxdı
dağ, dağların üstə qalanıb, siynədə qaldı

iki beytilər

Lalə könül

1991/--

Hicrin salıbdı yaxşı, yaman halə könlümü
dərdinlə da`ğdar eləyib, lalə könlümü
kirpiklərimdə ha`lıma ney tək sızıldayır
tez yet nəvaya, dərdə salıb nalə könlümü

Xülasələnmiş

1995/05/14

Gözlərindən yerə ələnmişdim
Şe`ridim, duyğuya bələnmişdim

eşqidim, damla-damla a`təş tək
ətəşində xülasələnmişdim

Eşq tüğyanı

1995/05/22

Dağıdıb kəndimi eşqin tüğyanı
bir yelə bağlıdır, yatsın ərkanı
gələndə elə gəl, can diksinməsin
gedəndə elə get, deməsin hanı?!

Qətələr

Çevriliş

1986/--

Məni xəyalda yorub keçmişimdə basdırma
bu günləri gələcək yollarıyla yanlamışam
günü bu gün doğulub gəl, gözünlə gör, günəşim
yolundakı o çətinlikləri asanlamışam
o gördüyün deyiləm, çevrilişdəyəm hələ də
kamalın ilə düşüb, anlaqımca anlamışam

Ax qızıl saçlı damarlarda, dolan varlığını
ümman olduqda, dolaq bir birə; okeanlıq edək

sal nəfəs, lal qəfəsin birdə səs alsın cərəsi
yola düşsün, yorulan dərdinə dərmanlıq edək

gələcək göz qazanır, söz ala; məndən-səndən
bir dil öyrət mənə, ziruha Süleymanlıq edək

tam gözəlliklərə qiymət verənindir, bu həyat
incəliklərdə düşək, səlqəli sahmanlıq edək

baba bəylik yaraşır dünyada, bir Babək üçün
bizdə Babək bəbəyi olmada, tərhanlıq edək

səni mə`nalayacaq birgə Muğanla, gələcək
gəl əzizlik yaradıb, el ara sultanlıq edək

İtirdi özünü ləhzələr sanı
ləhzəni itirən qədəh içində

qıyısız ləhzənin kəranələri
toxanıb daşlandı fərəh içində

əyildim öpməyə dodaqlarından
kefləndim qovs tək qəzəh içində

Nedim!

2002/07/10

Dedim ki günəşdir, üzünü görcək
közünə baxmağa, gözüm olmadı

dedim ki közümdür, sözündən axır
görüb-eşitməyə, sözüm olmadı

bir an qımıldadı, içimdə sükut
dinib-danışmağa, sözüm olmadı

yetirdim özümü, iki yol ara
axtarıb tapdığım, özüm olmadı

dedim ürəyində kaş bir yer edim
nedim! Dindirməyə üzüm olmadı

Ürəkdən vurulur, dilim-diləyim
artıq oxuduqca gözümə səni

can atır tapşıra sənə könlünü
ancaq: qatanmayır özümə səni

sən nə sən ay ayıq-sayıq, mənliyim
da`im calayıram sözümə səni

səndə ki qaynaqlar, çulqamış məni
çəkir alaz-alaz, közümə səni

bu gün; bir el verib baş başa, birgə
-mənlə, çağırırlar dözümə səni.

Göstərici

Çağdaş qəzəllər

UNVAN	TARİX	SƏHİFƏ
Birmüsahibədən	1988/03/21	3
Yarı peymanə	1978/07/24	17
Sözlü gülüş	1981/08/29	18
Gülüş xülasəsi	1982/02/12	19
Eşq tərqi	1982/02/15	20
Qudsi nəva	1983/01/16	21
Əsrə əsir	1983/01/30	22
Ürəklər qaşı	1983/01/31	23
Süzgün gözlər	1983/12/29	24
Vətən gözəli	1983/12/29	25
Eşq ətəyi	1984/01/29	26
Sərvi-naz	1984/03/06	27
Şövkəli gənciyne	1984/11/10	28
Şirinlik şuru	1984/12/16	29
Üzra baxış	1985/01/16	30
Eşq əsiri	1985/01/17	31
Qəmlər yatağı	1985/01/17	32
Sərv bala	1985/04/19	33

Təsvir qönçəsi	1985/09/24	34
Ağır imtiyaz	1986/05/13	35
Eşq ətəşi	1986/05/13	36
Hüsn baharı	1986/10/20	37
Şirin gözlər	1986/11/16	38
Xəyal dünyası	1986/11/18	39
Yarım qəmzə	1986/12/21	40
Axsalar, ara	1987/03/31	41
Vəchülhəsən	1988/02/18	42
Mənlik	1989/12/08	43
Kamal tanrısı	1990/01/05	44
Keyd camı	1990/01/08	45
Hüsn bağı	1990/01/15	46
Siynalar istəyi	1990/01/26	47
Min bir, hüsn	1990/01/27	48
Eşq bazarı	1990/04/01	49
Duyğu a`ləmi	1990/05/09	50
Sə`y səfa`sı	1990/12/10	51
Xət əhli	1991/02/16	52
Mənlikdən bir fəsl	1991/03/02	53
Şimşək kəsər qaş	1991/03/09	54

Xəzra xəziynəsi	1991/03/30	55
Heyrət nəqşi	1991/03/31	56
Eşq aşubu	1991/09/20	57
Xam xəyal	1991/09/20	58
Canlı gülüş	1991/09/22	59
Sevgi dünyası	1991/09/29	60
Gözəllik şərhı	1991/10/01	61
Sevgilr əyləncəsi	1992/03/07	62
Aydın baxış	1992/03/30	63
Xəyal hicləsi	1992/06/24	64
Əsrək gülüş	1992/06/26	65
Bəxt üzü	1992/06/28	66
Aydın camal	1992/07/02	67
Şirin şamayıl	1992/07/05	68
Həyat çeşməsi	1992/09/15	69
Cəmil əndam	1992/09/15	70
Şeyda ürək	1993/01/20	71
Sın, tamsın	1993/01/20	72
Camalın cılvəsi	1993/01/20	73
Canlar camı	1993/01/29	74
Daşqın şələlə	1993/01/29	75

Kəra`mat a`yatı	1993/01/29	76
Hüzur güzgüsü	1993/01/29	76
Eşq diyarı	1993/01/30	77
Can mülkü	1993/01/31	78
Məstanə o gözlərdə	1993/01/31	79
Əndişə üşşəğı	1993/02/01	80
Təb`n quşu	1993/02/14	81
Han, bu an	1993/02/14	82
Həzar aşiq	1993/02/16	83
Həyat çeşməsi	1993/02/16	86
Üryan nəzər	1993/02/17	87
Varlıq şirazəsi	1993/02/25	88
Yar sültəsi	1993/02/26	90
Eşq mətni	1993/02/26	91
Dərya ürəklər	1993/02/27	92
Piranə sər	1993/03/02	93
Ürək iclası	1993/03/03	94
Behcət açan aləm	1993/05/15	95
Muştuluq bağça	1993/05/15	96
Könül siynası	1993/05/15	97

Ürək mövcu	1993/05/16	98
Həyat cəzəbəsi	1993/05/17	99
Meyzədə miyna	1994/03/28	100
Hüsn kilası	1995/03/30	101
Gözlər güzgüsü	1995/03/31	102
Eşq damanı	1995/04/03	103
Can safısı	1995/04/04	104
Zövq əhli	1995/04/05	105
baxışlar miynası	1995/04/27	106
Nisgillər şərhı	1995/04/29	107
Barlı baxış	1995/04/30	108
Dənizlik xisləti	1995/05/08	109
Mənlik əli	1995/05/13	110
Qürbət baxışlı	1995/05/13	111
Vəsl çırağı	1995/05/15	112
Eşq dövləti	1995/05/18	113
Eşq xümxanası	1995/05/19	114
Mə`na yolu	1995/05/20	115
Mə`nəvi mə`na	1995/05/22	116
Lə`lin şarabı	1995/05/23	117
Muğanə meyi	1995/05/30	118

Mərifət güzgüsü	1995/06/04	119
Cilvələr nəqşi	1996/02/02	120
Eşq baharı	1997/03/16	121
Eşq a`təşi	1997/03/23	122
Sözlü ətəş	1997/03/23	123
Qəriblik şəhri	1997/04/03	124
Cahanlaşdı:muğan	1997/04/03	125
İlham ocağı	1997/04/07	126
Muğanə şarab	1997/04/07	127
Niyaz əsri	1997/04/08	128
Can kə`bəsi	1998/02/09	129
Əsrəmiş eşq	1998/02/11	130
Gediş yolları	1998/06/04	131
Can şöləsi	1998/06/06	132
İlahi qürur	1998/08/08	133
Ehsas bağı	1998/11/03	134
Ağrılar gözəsi	1999/05/15	135
Muğamat mülkü	2000/04/22	137
Böyük bir eşq	2000/04/24	139
Meyxana	2000/04/25	141
Can baharı	2000/04/26	143

Fəqr otağı	2000/04/27	144
Udumsuz dəb	2000/04/28	145
Muğanlıq səbəbi	2000/06/24	147
Ləzzətli tamaşa	2000/06/24	148
Niyaz bazarı	2000/06/26	149
Bu, mənəm	2000/11/14	150
Yaz yağmuru	2000/11/14	151
Keşməkeş	2000/11/14	152
Saz çanağı	2000/11/14	153
Yaşa, göz	2000/11/17	154
Sönməz işıq	2000/11/17	155
Yaşayış ləzzəti	2000/11/14	157
Xodazar ürək	2000/11/19	159
Şirin qəzəl	2000/11/20	161
Can Muğamatı	2000/11/21	162
Can dövləti	2000/11/22	164
Közlü ocaq	2000/12/10	165
Mən aşiq	2001/09/23	166
Can məktəbi	2002/05/05	167
Həyat elçisi	2002/05/05	168
Varlıq pınarı	2002/05/06	170

Oyanmış naz	2002/05/06	171
Niyaz gözləri	2002/05/25	173
Su, sufrası	2002/05/27	175
Mən çırağı	2002/05/28	177
Şirin həmayiş	2002/05/28	178
Gözlər, gözü	2002/06/24	180
Behişt ordusu	2002/06/25	181
Eşq iksiri	2002/06/26	182
Mənsəb	2002/06/26	183
Zişan nişan	2002/07/02	185
Hal üstəliyi	2002/09/10	186
Qorc ayaq	2005/12/03	187
Səbəbiy mənsəb	2005/12/31	188
Susuz ılığmlar	2006/01/30	189
Ögey fikirlər	2006/01/30	191
Həyat mərkəzi	2007/12/30	193
Bir, an	1980/--	194
Həyatın özü	1993/10/26	194
Ayrılıq sözü	1994/07/27	195
Onlar	1994/11/07	195
Lalə könül	1991/--	195

Xülasəlonmuş	1995/05/14	196
Eşq tüğyanı	1995/05/22	196
Çevriliş	1986/-	196
Sultanlıq	1993/12/22	197
İtirdi özünü	2002/07/10	198
Nedim!	2002/07/10	199
Ayıq mənlik	2006/08/06	200
Göstərici	-	201

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.